د ملا امیر دیوان

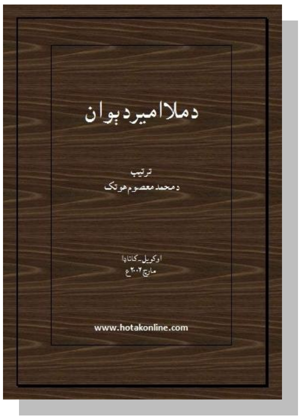

ترتیب
د محمد معصوم هوتک

اوکویل ـ کاناډا
مارچ ۲۰۰۶ ع

www.hotakonline.com
Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملاامیراودیوان یې

دملاامیرددیوان دغه نسخه ،چي مادچاپ له پاره تیاره کړه ، ماته د ۱۳۶۵ ش کال په سر کي په کندهارکي لاس ته راغله اوترکتلووروسته یې راته ښکاره سوه چي دانسخه داروانښادحاجي دوست محمدبرېخ له کتب خانې راوتلې وه[1] .حاجي صاحب مرحوم پخپل قلم ځای ځای د شاعرنوم دنومړي خطي نسخې پرڅنډوکښلی و[2].

دملاامیردیوان دحجم له مخي وړوکی دیوان دئ او(۸۰) غزلي او نظمونه لري خودالفبې دتولوپټیوغزلي پکښې سته. دپای پاڼې یې د (یاء) ردیف ته رسېدلي دي خوځوپاڼي یې کنډوي . مادانسخه تر موندلوځومیاشتي وروسته دزېري په جریده (د۱۳۶۵ ش کال ۹ ـ ۱۰ ګڼه) کي معرفي کړه اودهغي لیکني لنډیزدلته مکرر رانقلوم:

---

[1] حاجي دوست محمد برېخ دسراج الملت والدین امیرحبیب الله خان دپاچهۍ په دوهم کال (۱۲۸۲ش) په کندهارکي زېږېدلی اودظاهرشاه دپاچهۍ په شپږدېرشم کال(۱۳۴۸ش) په کندهارکي وفات اوپخپله پلرنۍ هدیره کي ښخ دئ. پلاريې قیام الدین خان اونیکه یې محمدیوسف اخوندزاده نومېدی. دحاجي دوست محمد برېخ پېشه سوداګري وه اودخورلسمي هجري شمسي پېړۍ په دېرشموکلونوکي یې د کندهار د شاه بازارپه ختیځه راسته کي دپوښلي چارسوشمال ته دخارجي بوټونوپلورنځی درلود. حاجي صاحب په پښتوژبه دنثرپه برخه کي قلم چلاوه اویوه غني کتابخانه یې درلوده چي دپښتووپارسي وعربي ژبو خطي نوادریې پکښې خوندي کړي وو. دده کتابتون په کندهارکي داروانښادمحمدحلیم سلیمي (۱۳۸۴ ش مړ) ترکتابتون وروسته دخطي نسخودکیفیت اوکمیت له درکه مشهوره کتابخانه وه . دبایزیدروښان نوې موندل سوې رساله ، چي دعلم درسالې په نامه په ۱۳۶۴ ش کال داروانښادسرمحقق دوست شینواري په سریزه او سمون په کابل کي خپره سوه ، دحاجي دوست محمدبرېخ له کتابتون څخه راوتلې وه . دحاجي دوست محمدبرېخ زوی نوراحمدبرېخ هم دپښتو ژبي لیکوال او دطلوع افغان اخبارپرکاره قلمي همکارو. نوراحمدبرېخ په ځواني کي مړسو (دی بایدله اروانښادپوهاندډاکټرنوراحمدبرېخ سره مغالطه نه سي).

[2] زه (هوتک) دنومړي لیک دده دکتابتون دنورونسخودکتلوله خاطره پېژنم اوزماپه کتابتون کي دحاجي دوست محمدبرېخ په قلم داخونددرويزه دمخزن الاسلام ځیني برخي سته چي دخپل کتابتون دیوې نسخې اوداروانښادسلیمي دکتابتون دکومي نسخې ترمقابله کولووروسته یې یادابنت کړي دي. دحاجي صاحب مرحوم لیک په نسبتاً ښکلوخطونوکي راتلای سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملاامیر د څورلسمي هجري قمري پېړۍ په سرکي په کندهارکي یو له هغو شاعرانو څخه و ، چي مردف دېوان یې درلود او شعرونه یې د خلکو خولوته لوېدلي وو . هسي خو په پښتنو شاعرانو کي مــورېد (امیر) او (امیرمحمد) په نامه څوتنه پېژنو ،خوپیاوړي محقق پوهاند عبدالشکور رشاد د پښتانه شعراء په دریم ټوک (۸۲۷ مخ) کي د امیر په نامه یو شاعرمعرفي کړی دئ ، چي زموږتربحث لاندي ملاامیرسره یې ځیني ګډ وجوهات سته . دی لیکي : ٌ امیرپه ختهٔ پوپلزی و ، د کندهارد تلوکان[3] په کلي اوسېده دده د پښتو مردف دېوان شته او د پاړسو اوعربي د ېوانونودلرلوپه باب یې هم خبري کېږي .... دده ژوند د ۱۲۹۱ هـ ق کال[4] په حدودو کي تاکلای شو اوعمریې تر۹۵ کالو پوري رسېدلی دي . له دېوانه څخه یې معلومېږي ، چي د ژوند وروستي کلونه یې په ګرش (هیلمند) کښېي تیرکړي دي ٌ.

ددغي لیکني په استناد د ((فرهنګ زبان و ادبیات پښتو)) محترم مولف هم دده یادونه کړې ده . په پښتانه شعراء کي دامیر د کلام د (ی) ردیف څلور پښتو بیتونه خوندي دي . زه په غوڅه توګه حکم نه سم کولای ، چي (امیر)او (ملاامیر) به یو سړی وي . د (امیر) په باب خو لوی محقق پوهاندرشادلیکي ، چي ظریفه او شوخه طبعه یې درلوده . د ملاامیرپه دېوان کي مادظرافت اوشوخۍ صریحه نمونه ونه موندله . خو دعصر او وخت نزدېوالي اود اوږده عمر تېرول او د ملاامیرپه

---

[3] تلوکان د کندهارد پنجوایي ولسوالۍ مربوط کلی دئ، چي د کندهار ښار لویدیځ لورته پروت دئ. شاوخوایې دانګورو باغونه دي. د پښتواوفارسي ژبي شاعر او د تالیفاتو څښتن ساګزی ملاحسن اخوند (۱۱۷۷ـ۱۲۴۵ هـ ق) دهمدغه تلوکان دئ. فارسي دېوان یې چاپ سوی دئ.زما (هوتک) سره یې یوه ښکلې قلمي نسخه سته ، چي دهرات د نائب الحکومه سعدالدین خان د زوی عبدالعلي خان (خان آغا ؟) په پرمایښت د ((محمد رحیم الکوزي قندهاری الاصل ساکن هرات)) په قلم لیکل سوی دئ.

[4] دغه کال په پښتانه شعراء کي ۱۳۹۱ هـ ق راغلی دئ ، چي چاپي غلطي ده . دغه غلطي زما په پورتنۍ مقاله کي ، چي په (زیري) جریده کي خپره سوې ده ، بیاتکرار سوې ده . د مقالې ترچاپ وروسته ما اوفاضل استاد په دې باب خبري هم وکړې او ماوعده ورکړه ، چي دغه غلطي به یو وخت سموم . دادئ اوس (اووه ویشتمه د مارچ ۲۰۰۶ ع) مي خپله ژمنه پوره کړه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دېوان کې د (نهرسراج ویالې) یادونه[5](۱) بیاهغه وجوهات دي ، چي ددوی ترمنځ شریک دي. د اوسنیو ماخذونو ، روایتو او دېوان څخه دا فیصله ګرانه ده ، چي ((امیر)) او ((ملا امیر)) به یوشاعروي. په هر صورت زه اوس دی د ((ملا امیر)) په نامه دموجوده دېوان له مخي تاسي ته درپېژنم اودېوان یې درته معرفي کوم. نوره څېړنه به راتلونکي ته پرېږدو . ګوندي داسي مواد لاس ته راسي ، چي ددې موضوع له سپینېدو سره مرسته وکړي.

زمادکتابتون په خطي نسخوکي دملاامیردیوان سته،چي نوم یې ((مخبر العشق جدیدی)) پرایښی دئ . دیوان مردف اودپای له خوانیمګړی دئ. دوروستۍ پاڼي رکاب یې (ځمامقصود) لیکلی دئ ، چي داکلمات دراتلونکي مخ دلومړي بیت شروع ده . نسخه پرعادي کاغذ په توره سیاهي لیکل سوې ده اودډېر بې سلیقي او بېسواده کاتب کارمعلومېږي. څرنګه ، چي دېوان نیمګړی دئ ، دکاتب نوم اود لیکلو کال یې نسته . ددېوان پرڅنډو څوځایه ۱۳۲۷ او یوځای ۱۳۲۸ کښل سوي دي. نه پوهېږم ، چي دابه دلیکلوکال یاکلونه وي که یا؟ د دېوان ټولي غزلي اتیاوو ته رسیږي اود(ی) ردیف هغه څلوربیته ، چي د پښتانه شعراء په دریم ټوک(۸۲۷مخ) کي خوندي دي ، ، دلته نسته. که (امیر) او (ملاامیر) یوشاعر وي ، نوښایي دغه بیتونه به په هغو پاڼوکي وي ، چي ضایع سوي دي. ددېوان پیل داسي دئ:

له بسم الله وروسته. هذا کتاب مخبرالعشق جدیدی.

نن مشغول سه په الحمد و پــه ثنا   په دهان کښبي دي چلیږي ژبه ستا

---

[5] دنهرسراج دویالې یادونه زه پردې خبره دلیل بولم ، چي ملاامیرپه هیلمندکي هم استوګنه کړې ده او احتمالا په ((ګرش)) کي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هربنده لــــــــره لازم ثناګويي ده   په قرآن کښي بیان کړی پاک مولا

++++

له دیوان څخه یې مادده دژوند په باب زیات مشخص ټکي ونه موندل. دامیرحبیب الله (۱۳۱۹ ـ ۱۳۳۷ هـ ق) یادونه یې ثوځایه کړې ده:

دسراج الملهٔ والدین ښـــــــــه دبدبه ده
ملاامیردده دوعاګوی[6] نه دفرنګ یم

اویا:

ډېردي عــــــــــــــمر دامیرحبیب الله وي
ترســــایه لاندي ناست امتیان ستا محمده
تل مشغول دقندهار پـــــــــــــــه آبادي ده
اوس مشغول پــه نهرسراج نهراعلی محمده
نهرسراج به خدای معمورکه وخت نژدې دی
ملاامیرفقیردوعـــــاګوی ده هرصبا محمده

دنهرسراج واله (ویاله) په **۱۳۲۵** هـ ق کال دهیلمند له رود څخه افتتاح سوه[7]

ددیوان د (ب) ردیف دیوې غزلې مقطع داسې ده:

دیارلس صدی هـــــــــم شپږویشت کاله
ووتېرشوي ملاامیر بیان کوي له هره باب

---

[6] ((دوعاګوی)) باید دوې څپې ولوستل سي.

[7] حبیبي ـ عبدالحي پوهاند ـ دافغانستان تاریخي پېښلیک ـ ۲۲۲ مخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیارلس سوه شپږویشت هـ ق کال دامیرحبیب الله دپاچهۍ اووم کال دئ . له دې تولو خبروڅخه څرګندیږي ، چي دامیرحبیب الله دپاچهۍ دوران دملاامیر د شاعرۍ د اوج زمانه ده . په دغه وخت کي دی سپین ږیری دئ څکه وايي:

ملاامیرپه سپینه ږیره تل ژړاکړي
راشه زماپرغریبۍ وکړه پـوښتنه

++++

اشعاريې دده پرعلم او پوهي باندي شاهدي ورکوي. دتصوف خوايې درنه ده . اخلاقي شعرونه هم لري. له اشعاروڅخه یې معلومیږي ، چي ملاامیرپه سلوک کي دنقشبندیه طریقي پیرو دئ . دسلوک اوسیر پړاوونه داسي بیانوي:

دوحدت له باغه درخته راښکاره شوه
نه یې مثل پـــــه زمین لکه نشتر و

....

دتوحیدترسوزن ووزه که یکتا یې
که دوتا یې ځان یکتاکړه یک بشر

......

محبت دخدای نـــــهال پرخپل زړګي کړه
اوبـــــــــوه یې په چشمه د شــریعت
اســـــــــم ذات د زړه صیقل دسالکانو
تصفیه د زړه راځي پــــــــــــــه طریقت
بیابه کشف و کـــــرامات درته حاصل شي
پوشیده لـــــــــره داحـــــــال د حقیقت
معرفت مي شناخت دخدای پرخپل طاقت ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

((ملاامیر)) تعریف کـــــــــــوي د معرفت
په دېوان کي يې يوه تقريبا بشپړه فارسي غزله اوڅوشير وشکر بيتونه سته. فارسي شعر يې دټيټي سويې شعردئ او خوندورنه دئ. ٌ

+++++

+

دادهغي ليکني لنډيزو ، چي ماشل کاله وړاندي دکابل په زېري جريده کي خپره کړې وه[8](۱). تردې وروسته مي دديوان قلمي نسخه د چاپ له پاره تياره کړه. اودتيارسوي متن يوه برخه مي (دٌ قٌ تررديفه) پخپل خط په يوه جلاکتاب کي پاکنويسه کړه اونورکارله ګران هيواد څخه دراوتلوله اسيته نيمګورپاته سو. دامتن اوخطي اصل يې له هيواده راته زماموركراچي ته راورساوه اومابياله ځانه سره کاناډاته راووړ(۱۹۹۲ ع). سږکال مي دکاغذوله منځه دامتن راوايست له سره مي وکوت اوکمپيوټري چاري مي يې بشپړي کړې اودخپلو هغو ليکنو په تاخچه کي به يې کښېږدم، چي زماناچاپ آثاردچاپ په انتظار پکښي پراته دي.

دنوي کتني په ترڅ مي لازمه وبلل داڅوټکي نورهم پرخپله پخوانۍ ليکنه باندي ورزيات کړم:

ملاامیردمتوسطي درجې ملا ، دټيټي سويې شاعر، دلوړجوش و خروش مخلص سالک دئ اوپه سلوک کي دنقشبنديه طريقي لاروی دئ. دېوان يې له يوڅوغزلوپرته نورټول دسيراوسلوک مسئلوته وقف کړئ دئ اودتصوف غامض اوپېچلي موضوعات يې په ډېرساده

8 دنومورې مقالې بشپړمتن زمادناچاپه اثرٌ کچکولٌ په لومړي ټوک ۳۲ مخ کي خوندي دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعرکي بیان کړي دي .دده شعرله لویه سره هم فوق العاده ساده اوله هنري مزیته خالي دئ اوفني کمزورۍ،قافیوي نیمګړتیاوي اودوزن ناهماهنګۍ یې دلوستونکي مخي ته ډېري راځي،خودتصوفي اړخ زیاتوب یې دشعري قابلیت د نه وړتیا له امله دشعر خوند ورنګ نور هم ورپیکه کړئ دئ . ده ته خپل شعرکله کله دومره لوړښکاره سوی دئ چي وایي " پخته کار سالک " به یې په بیان پوهېږي (د " ن " ردیف) خو حقیقت دادئ چي دده په شعرکي مفاهیم بیخي په ساده پیرایه کي بیان سوي دي .شاعرته دسیروسلوک اوطریقت پرورشوباندي ځان " بالغ " ښکاري اود " دستار " تړلوتمه لري (د " ع " ردیف) خو ځای ځای بیا پخپله ورته ځان" ناقابل " ایسي (د " ف " ردیف) . شاعردسلوک دلاري خطرات هم له پامه نه دي اچولي اودآیات وحدیث په استشهاد وایي چي په طریقت تربل هرمسلک د"ملحدۍ" خطره ډېره ده(د " هـ "ردیف) . دی دخطرځای هم دخپلي تجربې اوپوهي له مخي نویو سالکانوته ورښیي (د " ن " ردیف) .

شاعر غواړي دځینو کلماتو په راوړلوسره خپله تواضع اوانکسار تمثیل کړي اودځان له پاره د(کمینه ، دون همته ....) کلمات کاروي خو ددغو کلماتو مروجي معناوي دعجزو انکسار ښکارندويي نه کوي ، بلکي استعمال یې دلاسه لا د شخصیت ددرناوۍ پله سپکوي.

دملاامیرپه دېوان کي دیولړتاریخي پېښویادونه سوي ده چي ماېي دلومړي وارمعرفۍ په لیکنه کي مثالونه راوړي دي اوتاسي یې یوه برخه وړاندي ولوستل (دسراج الملت والدین امیرحبیب الله خان ، دکندهار دنایب الحکومه یادونه اودنهرسراج دویالې دکیندلوکار) . ددي پر څنګ دی وطن ته دروسانودراتګ خبرداری اودهغوپه مقابل

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي دغزا اوجهادهڅونه کوي (د ٌ و ٌ ردیف) چي مادهمدې متن په (۲۱) مخ(۱) حاشیه کي تبصره پرکړې ده.

دملاامیرشعري ژبه په عمومیاتوکي دلویدیځي لهجې ځانګړتیاوي لري اوپه خصوصیاتوکي بیادهیلمنداوروزګان دشاوخوا پښتنوژبه تمثیلوي . دی ځای ځای دشعري اړتیاله اسیته د کلماتو وروستي حرکتونه غورځوي اوٌ نعمتونه ٌ د ٌ نعمتون ٌ په شکل کاږي.

داوه هغه ټکي چي یادونه به یې دملاامیردشعرپه پوهېدلوکي مرسته وکړي.

محمدمعصوم هوتک
اوکویل ـ کاناډا
۲۷ مارچ ۲۰۰۲ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

نن مشـــغول شه پـــــه الحمدو پـه ثنا
په دهـــــــــان کښي دي چلېږي ژبه ستا
هــــربنده لـــــــــره لازم ثناګويي ده
په قـــــــــرآن کښي بيان کړې پاک مولا
صددرودوصدسـســـــلامه دي انعام وي
له ماخــــــــــواره امتي پرخپل پېشوا
هـــــم پرآل هـــم پراصحابو دده باندي
هـــم پــــــــــرواړه ګذشته ووانبيا
که ظاهـــــــرباطن الف شوې مردانه يې
په لباس د (ج) پـــــه پټ شې ســــــرتپا[9]
که د(ز)نسبت دي وکــــــــړوخپل نفس ته
پردغـــه تقصيرهمېش کــــــــوه ژړا
بنه محکمه پيالــــــــــه نوش دقناعت کړه
بې صبري ده بدبختي لـــــــــــــويه بلا
شفقت دفقيروعـــــــــــظ ونصيحت دی
زياتي نه لــــــــــــري قدرت دضرب پرچا
راشـــــــــــه ونيسه محکم دربارمحکمه[10]
ځان ورګــــډ کــــــــړه په مجلس داوليا
هرګناه لـــــــره زنګــــــــونه پرزړګي دي
آئينه دزړه لـــــــــه زنګه کــــــــړه صفا
که صادق يې يک بيني يک جهتي کــــــړه
دتـــــوحيد پرلارتـــــلای نه شي دوبين بيا

[9] سرتپا = سرترپا
[10] دانيم بيتی کټ مټ وليکل سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګمراهــــــــان دزمــــــاني ترحساب تېردي
(ملاامیره) کناره شـــــــه له هـــــــــرچا

***

که ساقي راکه جـــــامونه دکـــــــــوثربیا
پـــــــه کارنه لــــــــــرم دنیاو سیم و زربیا
هست مي ستا په هست موقوف ده فضل وکړي
پرخپل هست باندي دهست وکــــــــړه نظربیا
په نظردکامــــــــــــــــلانومي منظورکړي
معتکف دي ددربار یـــــــــــــــــم هم ددربیا
ممکنات چي رب پیدا کــــــــړه په قدرت خپل
داهــــــــــــــــمه دي نښاني دپیغمبربیا
هیڅ دحسن سیال (یې) نشته پـــــــه دنیاکښي
سیالي نه که ستالـــــــــــــه رنګه شمس قمربیا
چي پیدا یې ستالــــــــــــــه رویه کل اشیاکړه
پاک الله پرتاعـــــــاشق ، تې[11] کړي اظهربیا
ودیدن ته دي محتاج شـــــــــــاه وګدای دي
که روزي مي ستادیدن شي پــــــــــه محشربیا
زه چي مست ورندانـــــــــــــــه دزماني یم
ډېرمستان رندانـــــــــــــــه دي ستاددربیا
عشق دي هسي سرګردان کړم په عـــــالم کښي
نه پوهېږم پـــــــــه خپل نفــــــــــع و ضرربیا
بې صبري مي شوه غالبه ستاپـــــه عشق کښي
قناعت پیاله که راکـــــــــــــــړي پقدربیا
دهجران په اورمي مــــــــــــــــه سیځه صنمه
(ملاامیر) که مــــــــــــــفرح کړي په نظربیا

---

[11] تې = ته یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

صدقـــه شه صدقـــه شه دل وجـــان زما
تـــــردیدن وتـــــردیدن د خپل جانان زما
یـــــودیدن وعاشقـــــانـــــولره بس ده
همېشه دوی ثناخــــــوان دي د خوبان زما
منتــــــــظرورتــــه ولاړ دي بې اختیاره
که معـــــــمورشي په دیدن د ګل ریحان زما
نه له سترګـــــوغائبېږي نه په سترګو برابرده
لا رد عقل نشته چي څرګند به شي سبحان زما[12]
هیڅ تعلیم وعاشقــــانــــــــوته نه شي
دواړه کـــــونه دي پرې ایښې پرجانان زما
شابس شابس دعـــــــاشق پرهمت باندي
چي یک بین شــــو یک جهته پرمیدان زما
(ملا امیر) غــریب دوبین دئ تې[13] یکبین کړه
رب کـــریم ده هم رحیم ده هـــم رحمان زما

***

چــي طالب شـــــوم د مطلـــــــوب
په کـــال سلب شــــوم مســـــــلوب
هســـــــي رنځ راباـــــدي راغـــــــی
په مثــــال لـــــکه ایـــــــوب
دعشــــــق دارنـــګ ســـــخته زورده
بې بصرکئ[14] عشــــــق یعقـــــوب
که معشــــــوق هرڅو جفــــــاکـــړي

---

[12] د دې بیت څپې د غزلې د نورو بیتو د څپو پر پرتله زیاتې دي.
[13] تې = ته یې
[14] کئ = کړئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وعاشـــق تـــه وي مرغـــــوب
عاشقـــان چـــي همېـــــش ژاړي
بيمـــــاران دي پـــــه مقـــلوب
لـــه دې رنـــــځه به روغ نـــه شـــي
بـــــې ديــــداره د محــــبوب
د عشـــق هســــــي غــــالب کار ده
خـــوار عاشـــق کاندي مغلـــوب
پختـــــه کـــار عاشـــق هغــــه ده
چي خپـــل عشـــق کانـــدي محجوب
کـــه مخلـــوق تې عشـــق ظاهر شـــي
بـــه يــــې نه بـــولـــي کتُـــب
ربــــه عشـــق مي پوشــــيده کړې
هـــم پر شــــرق هــــم پر غـــروب
لـــه نقصــــانه عشــــق نګــــاه کړه
نفـــس حـــاضره پر شمال هم پر جنوب[15]
مـــلا امیــر غریب بیــان کوي له عشقــــه
په مثـــال لکــــه مرغـــه اخلـي حبوب[16]

***

له کاملــه پيالـــه نوش کــه په شتـــاب
پرهېزي شـــه لـــه ګنـا کـه اجتنـــاب
خپـــل باطن کـــړه پاکـــيزه له هره خُبثه
ځان لايــق کړه چـــي منظور شــې دا حبـاب
بعضـــي خلـــک په ظاهر ډېر آراستـــه وي
په باطـــن کي خباثت وي بـــې حســـاب

[15] دانيم بيتی څلورځپې زيات دئ
[16] حبوب = داني . جمع يې حبوبات دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بعضـــي خلګ په باطــــن ســـم آراسته وي
په شـــــریعت[17] وي هم ملامت هـــم په کتاب
دغه دواړه نقصــــــاني پـــــه آخـــــرت وي
چي حاضر شي په میدان د ســــــــوال جواب
بختور ده چي ظاهـــــر باطـــن (یې) د واړه[18]
بــــرابر د شریـــــعت شـــــوه د وهــــاب
راشـــــه ټینګ پر شریـــــعت شه که دانا یې
په شریـــــعت به مفتوح شـــــي د جنت بـاب
که څراغ د شریـــــعت خـــــدای په لاس درکړ
وبـــــه نور ته یې عـــــاجز ماه و آفتـــاب
هغـــــه څـــوک چي ردوي حـــکم د شـرع
خــــلاص به نــه شي د دوزخ د سخت عذاب
پټ پنهــــان له خپله خدایه مشغـــــولا کـــړه
د صدیـــــق د سینې بــــــوی تـــئ[19] د کباب
کامـــلان مې غوصـــان د عشـــق دبحـــردي
ځان جهـــــان وثني هېر غــــرق په دریـــاب
پیروي د کامـــل وکړه که صـــــادق یـــــې
زموږ په لاس ده د قـــــرآن محکـــــم تنـــاب
دیارلــــس صدي شپږویشت کـاله وو تېر شوي
ملا امیــــر بیـــان کــــوي لـــــه هـره بــاب

***

که وصال دجانان غــــــــــــواړې په قیامت
په اخلاص وپــــــــــه تصدیق وکــــــړه طاعت

---

[17] شریعت دلته دعوا موپه شان دوه څپه ییز باید ولوستل سي.
[18] اصل: هغه بختورده چي ظاهرباطن دواړه
[19] تئ = تلئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په مجلس ددلبرانو به ورګډ شي
که دې ترک کړ ددنیا زېب وزینت
بې بقاده دادنیا هیڅ باورنشته
په مثال لکه تېزباد ځي په سرعت
په دنیا پسي هلاکه زمانه ده
ابلیس کاندي حرص غالب ترقناعت
دانایان مې دي مشغول دیار په مینه
پروانه که ددنیا په زیان کثرت
اولیاء خدای نازولي په دوه کونه
ښه دیدار به ورعطا کړي هم جنت
توکل مو پرخپل خدای زموږ مومنانو
بې له خدایه تکیه نشته دراحت
ښه تقوا وهمت خوی دمسلمان ده
دشیطان تابعان ډک په خباثت
امان راکړي دابلیس دبده خویه
دده خوی ده ګمراهي بل فضیحت
مقصود دتینګ کړه سوا پرېږده[20]
رضاجوی شه دښه خدای هم دحضرت
محبت دخدای نهال پرخپل زړګي کړه
اوبوه یې په چشمه دشریعت
اسم ذات دزړه صیقل دسالکانو
تصفیه دزړه راځي په طریقت
بیا به کشف وکرامات درته حاصل شي

[20] دانیم بیتی ثلورځپې کم دئ.
سوا = ماسوا . اوماسوادخدای تعالی له ذات پرته نوروموجوداتواومخلوقاتوته وایي (غیاث)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوشیده لــــــــره دا حــــــــــــال د حقیقت
تـــــــــرعرش پـــــورته دي او یازره حجابه
داخل کېږي عــــــارفــــــــــــان بلند همت
معرفت مي شناخت د خدای پــــرخپل طاقت ده
(ملاامیر) تعریف کــــــــــــــــوي د معرفت

***

خوار عاشقه معشوق ګوره که لـــري استقامت
نن دي وارد دئ که پوهېږي د قـــــرآن په تلاوت
عوام خلق دي مجلس د علـــــــــما وفقرا کړي[21]
له تاثیرې[22] پیدا کېږي تـــــــوانګري وقناعت
کــــه راه رویې ســــــــم پرلار د شریعـــــت شه
رهروي بـــې شریعته دئ سالک له[23] قبــــاحت
ملحـــــــدان په زمانه کـــــي هســـــي ډېر دي
هیڅ خبـــر په شرع نه وي نه په تــــرک د جماعت
موحدان مـــي مستقیم همېش پـــرجماعت وي
له ښه خدا یه وي ترسان هــــم له عذابه د قیامت
په لبــــاس د حلــــــم پټ شه ســــر تر پا یـــــه
د حلــم لباس دئ هر مومن له مرتبه د شرافـــــت
حـــلم خوی د انبیأ و اولیـــــأ دئ کـــه خبر یې
قـــهر غضب خوی د شیطان دئ نه دئ خوی د ولایت
غـافـــلان د یاره ذکره، نقصاني په دواړو کونو
عاشقان صفت ګویان د دلبرانو په دنیا هم آخرت
که تـــــــــعرش و کرسي لـــویه دي سینه شوه

---

[21] اصل: عوام خلق دي مجلس د علماو فقرا کړي په هردم.
او ترلاندي بیاورته کښلي دي: د عالم مجلس کوه که ته دانایي
[22] له تاثیرې = له تاثیره یې
[23] سالک له = سالک لره

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوا ءالله به هسي غرق سې لکه فرعـون هم جاهت[24]
(ملا امیره) پر عمل هیڅ تکیه مه کړه فضل غواړه
د غه لوی فضل عظیم دئ چي یې درکړ هدایت

***

د خوبانـــــو سردار تئ[25] پاس پر اسمان خوت
تېر تر عـــرش و تر کرسي پر ښتن ګران خوت
چي مشــــغوله پـــــه صلوت طیبات شو
هر ګفتن یې درمرجـــــان تـــر ښه دهان خوت
د امت غـــــم یې زرغـــــون پر پاک زړګي و
هېر یې نه و چي دربار تـــــــه د سبحان خوت
پـــــــــر دربار د حق تعالی یې قـــدر ډېردئ
وربخښلئ یې امت نـــــاز یې چـــلان خوت
ګفتګوی د ګـــــوی مګوی یې سره وکـــــړ
ګــــــوی بیان د شریعت دین یې روښان خوت
د مګـــــــوی خبري پټې له هـــــــر چا دي
پاک حبیب رب منع کــــړئ ډېر یې زیان خوت
طی شـــو نه فلک اتلس کالـــــه یوه شپه وه
بې مثاله ښه مجلس د دوی تـــــــر میان خوت
پنځه فرض لــــــــمونځونه شب و روز شول
که چا تـــرک کـــــړه آخرت لري[26] تاوان خوت
پنځه فـــــــرض[27] چي ادا پـــــه جماعت شي
خدای رسول به شي راضي دی پــه نېکان خوت
مومنانو امـــــــر ونهی تول پـــــر ځای کړئ

---

[24] جاهت:

[25] تئ = تلئ (د کندهار کړدود)

[26] لري = لره یې ، ته یې

[27] فرض کلمه دلته دوې ښپې باید ولوستل سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نصیحت د(ملا امیر) پـــــــر دل و جان خوت

***

زمـــــــــوږ و تا ته دی ســــوالونه یا مغیث[28]
له تا غــــــواړو ډک جامـــــــــونه یا مغیث
حاجتمند درتـــــــــــــه ولاړ دي بې شماره
فریاد رس یې، له تا غـواړي حاجتونه یا مغیث
حاجت زمـــــــا ده ستا رضا پــــه دواړو کونو
د رضا دي طلبګار یــــــم په عمرونه یا مغیث
هیڅ مقصود مي په ظاهـــــــــر باطن بل نشته
ستا رضا ما خلاصوي له هـــر غمونه یا مغیث
ربه قطع انتظار د خـــــــــــوار عاشق کــــړې
رحم وکــړه دیدار وکړه ته پر وکړه کرمونه یا مغیث
هر عـــــــــاشق چي وي صادق په محبت کښي
تر چشمانـو یې خو ناب وهي موجونه یا مغیث
و خپل یار ته ســـــل نظره د عاشق وي په هر دم
یـــــو نظر یې ستا دوا دئ د زخمونه یا مغیث
رد ، قبول دواړه مـــــــــوقوف ستا په رضا دي
و بنده تــه څه معلوم دي ستا حکمونه یا مغیث
مـــــــومنان مي مقبولین پـــه دوه جهان کښي
د تقوی توکل ډېر دي اجرتـــــــــــونه یا مغیث
ښه خلعت خدای د ایمان و مــــــوږ (ته) راکړئ
موږ پــــر دا خلعت همېش کړو شکرتونه یا مغیث
پاک قرآن دي راستولئ لـــــــــــــوی انعام ده
پکښي ډېر د حل حـــرمت دي بیانونه یا مغیث
زمـوږ ایمان پر پاک الله هم پر قرآن هم پر رسول ده

---

[28] مغیث (دمیم په پېښ) فریادرس ، هغه ذات چي فریادورته کېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د(ملا امیر) پر زړه ډېر د عشق داغــونه یا مغیث

***

په کـــــــوڅــه کي دي ولاړ دي رقیبان کج
همېشه راتــــــــه قـــــــهریږي غمازان کج
جنګ جـــــدل مي له خپل نفسه شب و روز ده
بل پـــــــر خنګ راتــه ولاړ ابلیس شیطان کج
په خپل فضل دي اسباب د جـــــــهاد راکړ
په اسم ذات ســــــــره و هــــــمه کافران کج
د مومن زړه مي تــــــــــر عرش عظیم لوی ده
اته برجـــــــــــه پر ولاړ د ښـــــمن حیران کج
روح بادشاه عــــــــقل وزیر ده که یې ګورې
نفس شیطان ورتـــــــه ولاړ دي پر میدان کج
ښه تقوی و همت وکـــــــــــړه مدت ورکړه
اته برجه کـــــــــــړه محکمه له نقصان کج
بیغمي هیڅ پـــــه کار نــه ده د ښمن دار له[29]
د جــــــــرس په شان بیدار شه هم نالان کج
که غافـــــــــــل شوې له طاعته له اذکاره
وبېرېږه لــــــه دوزخـــــه لـــــه نیران کج
محکمي دا اته برجــــــــــه پـــــه طاعت وي
د غافـــــــل روح (مي) بندي ده د شیطان کج
سنګـــــــــــدلان چي ببډیني که سبب دا ده
د معصیت پـــه رنګ یې رنګ ده دل و جان کج
هغه څوک چي تـــوبه ګار شي زړه یې پاک شي
رب غفور ده هـــــــــم رحیم ده پر عصیان کج
هـــــــر مـومن چي توبه ګــــار د ما مضی[30] شي

[29] له = لره

(c) ketabton.com: The Digital Library

له آینده و ځـــــان ساتي له هـــــر زیان کج
اول ځان تـــــــه نصیحت کـــړم بیا و بل ته
(ملا امیر) بیان وکــئ[31] د هـــــــر تاوان کج

***

عـــــاشقان سینه سوزان غــــــواړي قدح
و دربارته دي ولاړنـــالان ګـــریان غواړي قدح[32]
هـــــرعاشق چي د هجران تـــــرمقام تېرشي
ګـــــــــویانوی شــوپیدا ،وایـــم نشرح[33]
بې صبری، را ځخه هېرصبرسکـــــــون کـــړ
اوس له ډېري تلـــــــــــوسې شوم سینه شرح
په باطن کي دریاب پـــــــه جوش خـــروش ده
پټ پنهان[34] یم پکښې غــــرق زه یـــم فرح
خامکاران دي زیانکاران تـــــرهــــغه وخته
چي تمیزور معلــــــومېږي د نیکۍ هم د اقبح
چي آهن رنګه جـــــــوش ونه که په اورکښي
یوه کیلي کله جوړېږي چي به قلف شي په افتح
که د عشق په اورکښي نفس سوخته پخته کړي
د زړه نوربه دي شي پورته کل زمین کاندي اوضح
شریعت د رســـــــول باغ زه یې باغبان یــــم
(ملا امیر) بې ډنګوي هـــم په ضمني هم په صرح

***

د فراق زهرمي نــــــوش کـــړي زړه خوله تلخ

30 مامضی : تېرسوی وخت
31 وکئ - وکړئ
32 دا غزل ډېري قافیوي نیمګړتیاوي لري.
33 نشرح یو راز نظم دئ ،چي د هلک د زېږېدلو پروخت د خوشالۍ په خاطر په ډله ییزه توګه ویل کېدئ.
34 اصل : پټ پنهم ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمـــــامزاج شــــــــو هفته يي لکــه دبلخ[35]
ستاوصال زمـــــــادوا د هـــــــــر مرض ده
پـــــــه کارنه لـــــــــرم دوا دهنداوجلـــخ[36]
دوصال کوځه دي کـــــوځه دي خلاصه جانانه
رقيبان پـــــــــه مـــــــــخه راغلل لکه ملخ
اوس حيران يـــــــم چي پـــــرکمه به تېرېږم
لاربه خلاصه پـــــه غره شي که پــــه سلـــخ[37]
هسي ګـــــــــــرم ده بازاردعـــــــــاشقانو
ســـــــــوربه نه شي دسياه بند په يخ کلـــخ[38]
وعـــــــاشق ته يې ژړا پـــــــه برخه ورکړه
تل بــــــــه ژاړي چي پـــــه زړه يې خنجرخرخ
هـــرګياه مي پــــــه باران خوشحالي کاندي
(ملاامير)ده ډېرخـــــــوشحال په برف پــــرخ[39]

***

مـــــــــوروپلارو تـــــــه هيڅ مه ووايه پوچ
مــــــــــرتبه بـــــه دي کـــــمتره سي ترمچ
پاک سبحان يې بيان کـــــــړی په قرآن کښي
دوالديـــــــــــنودئ حق ډېروباســــــــــه غچ
بيامي حق دا ســــــــتاذانــــــوده بې شماره
ښـــــــه محکم يې ټينګـــــوه لکه سپين ګچ
بياحقونه پـــــــــرهــــــــرچادعلــــــــماوو

---

[35] وايي دبلخ هوا يوه هفته سړه بله توده وي. دلته دغه ټکي ته ضمني اشاره ده.
[36] په اصل کې (جلخ)ته کښلي دي: نام وطن است
[37] غره دمياشتي لومړۍ ورځي ته او سلخ دمياشتي وروستۍ ورځي ته وايي.
[38] په اصل کې (کلخ) ته کښلي دي: سردی سخت
[39] اصل : فرخ . خوښنګ ته يې بياورته کښلي دي: فرخ شبنم راګويند. شبنم ته خو په پښتو پرخه وايي اودلته يې دشعري ضرورت له امله (پرخ) ليکلی دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنبي مـــــــيراث يې وړی دئ پـــــــه پچ
يو مومن پـــــــربل مومن لـــــــري حقونه
ښه محبت سره کـــــــوئ شيطان که تـــچ[40]
له کفاروبـــــــه همېش منازعـــــه کـــړو
له کفارو ســـــره دئ زمــــــــوږ دين غچ
که خپل شيخ که دبل شيخ ته دست بـوسي کړي
تاله فيض وبرکت لاس يې کـــــــــــړه مچ
ترکـــــــوه خپلـــــــــه رضادبل دپاره
دمومن وزړه تـــــه ګـــــــــوره نه يې لچ
(ملاامير) فقيرکه هـــــــرڅو نصيحت کړي
دانايان خدای پـــــوهولي دجاهلوده خوله وچ

***

که مــــــــرګی درلـــــره راغی ژوندون هيڅ
که وصــــــــال درلـــــــره راغی بېلتون هيڅ
دانايان پـــــــه قيل وقال ډېرخـــــوشحالېږي
وجاهل ته قيل وقـــــــال مرګ ژوندون هيڅ
که طاعت دې پـــــــــه مثال ريګ بيابان شي
په ريابـــــــه شي برهـــــــم لکه ګلون هيڅ
څان صدف رنګه صفاکړه پـــــــه درياب کښېي
بې دريابه سنګ کلوخ هـــــم سفالون[41] هيـــڅ
درقيمت دئ پيدا کـــــــــړی پـــــه خپل صبر
بې قېمته پيسې ډېـــــــري دميسون[42] هيـــڅ

---

[40] تچ: دغوزارېدلو ، لوېدلو آواز (پښتوپښتوتشريحي قاموس) . دلته به دغوزراولوپه معنا راغلی وي

[41] سفالون = سفال = کودري

[42] ميسون: په معنايې پوه نه سوم. ښايي دمسيون = مسيو = ښاغلی اړول سوی شکل وي. دشاعرپه وخت کي ځيني اروپايي اصطلاحات (انګرېزي او فرانسوي) افغانستان ته رسېدلي وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مجـــــــنون د عــــشق خبري چي باقي دي
ځني ورک ځان وجـــــــهان وهم سکون هيڅ
که مجنون غـــــوندي صادق يې نن دي وارده
دليلی د وصال غــــــــم خوره نورغمون هيڅ
هرعـــــاشق په خپل معشوق پسي مجنون ده
که معشوق وفاونه کړه شـــــــــواخون هيڅ
که عـــــــاشق يې پيروي د پاک قرآن کـــــړه
بې له خدايه بې رســـــوله نـــــورحبون هيڅ
(ملا امير)[43] چـــي همېش ژاړي مـــراديې ته يې
بې له تادي تېـــــول باطل واړه ســـــمون هيڅ

***

د مخلوق پـــــــه صفت مه شــــــه ارجمند
ګمنامي کـــــــــړه چي دي رب کاندي پسند
که هرڅو لذيذ طـــــــــــعام وخوري بې ياره
هيڅ به درنه کــــړي په خوله وزړه کښي خوند
په مجلس کښي داشرافـــــــونه ادب کړه
خبردارشــــــه چي اوازنه کـــــــړي بلند
حـــــــــرکات وسکنات که کلـــــمات وي
په ادب کښي احتياط کـــــړه که يې هوشمند
بندوبست د آخــــــــرت کــــــړه که دانايې
پـــــه کارنه ده دد نــــــــياډ بربست وبند
پردنيابـــــــه پاته نه شي هيڅ وګــــــــړی
که د مت حکم پـــــــروشي دخـــــــاوند
د طـــــاعت دي خدای درکــــــړي اسبابونه
نفس بندي کـــــــړه د طاعت په لــــوی کمند

---

[43] اصل: ملاامیرمحمد. ما دوزن دوارنی له خاطره ونه کیښ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځــان محکم کــــــــړه دخپل رب وبندګی ته
په عقبا بـــــــه نیک وبد شي درخـــــــــرګند
بدبختی غلبه کــــــړې پرهـــــــــــــــرچاده
(ملاامیره)ځـــــــــــان ساته له مکر وپنـــد[44]

***

څـــــوک بندمه شه ددنیا پـــــــه زیان وسود
خپل دلبرلــــــــره ورتګ تاله بهــــــــــــــبود
پایمال کـــــــــړي عاشقان جـــــــــفادترکو
زه پایمال یم هـــــــــم اسیریم هـــــــــم مفقود
محصل دمـــــــــــــرګ که درشي سهل کارده
نه چي درومي تراســـــــــــــمانه دعشق دود
بي وصاله څــــــه ژوندون بندګي نــــــــه ده
دوصـــــــــــال دپاره ږده ســـــــــرپرسجود
که دعـــــــــجربندګي کـــــــــــړه خدای قبوله
ستادرون به شي خوشبوی تــــــــرلونګ عود
په هــــــــــرغـــــــــم پسي بنادي ده آیات ګوره
پاک خلیل شـــــــو په امان غـــــرق شونمرود
ســــــــــودله خدایه زیان له نفسه پیدا کیږي
په سبب دنفس هــــــــــــلاک شوه عادثمـــود[45]
سخته روځ دآخــــــــــرت زموږپــــــــــه مخه
اوس بایده دي استـــــــــغفارویــــل د درود

---

[44] په دې نیم بیتي کي(پند) دنصیحت په معنانه دئ راغلی، بلکي (مکروپند) دواړه اصطلاحاً دچل وفریب په معنا راغلي دي.

[45] اصل : په سبب دنفس هلاک شوه عادیان هم ثمود.

عاد و ثمود: عاددسام بن نوح(ع) له نسله وه .ددوی له پاره خدای تعالی هود(ع) ورولیږه خودنافرمانۍ له اسیته دبادپه توپان هلاک سول اوثموددحضرت صالح (ع) امتیان وه . وایي دوی دنافرمانۍ له امله ټول وسوځېدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شب وروزده کـــــوچ وباردښـــــونیازمنو
لکه کوچ کـــــوي سحاب پـــــه بهارزود
دغج جهازراته جوړکـــــــــړی خپل دلبرده
نه پوهېږم چي به ووزم که به غرق شم په کبـود[46]
وجودي وحدت[47] مـــــــقام پـــرمنصوراغی
ځني ورک فـــــــرق دواجدهـــــــم دموجود
خـــــــواربنده ده درمانده په دوه جــــهانه
(ملاامیر) بیان کـــــــوي خدای یې مقصود

***

ددلبریاري کـــــــړه ټینګه تـــــــــرپولاد
ځان یې یارکـــــــــړه په زاري و پـــــه فریاد
ترکـــــــوه خپله رضادیارلـــــــــــه پاره
پـــــــــه یوه نظربــــــــه تاکاندي اوتــاد[48]
ودلـــــــــبرته دي معلوم ظاهـــــــرباطن ده
کـــه تاریک وي کـــه صفاوي کـه کســاد[49]
هـــــــــــــرسړی چي دپاکانو مجلس غواړي
ځان دي پاک کـــــړي له هـــــرخبثه له فساد
هـــــــــره درخته چي شیرینه وي په باغ کښي
پرمالک یې قـــــــدرډېروي تـــــرشمشاد
که څـــــــوک وکاندي نـــــظروحقیقت ته
بې له خدایه نـــــــــورمقصودهـــــمه برباد
غیروباســـــــه له میانه پـــــــــرلارسم څه

---

[46] دانیم بیتی دغزلي تربحرڅلورڅپې زیات دئ.
کبودته یې په اصل کي کښلي دي: دریای کبود
[47] اصل : دوحدت وجودي.
[48] اوتاد دخدای ددوستانو یوه ډله ده اودنړی په څلوروګوټوکي تصرف لري.
[49] کساد: هغه څه چي ناروا وي ، یارواج ونه لري یایې خریدارنه وي (غیاث)

(c) ketabton.com: The Digital Library

په وصال بـــــه يې معمور شې پـــه خپل مراد
ددنيا پـــــه جاه دي هيڅوک غلـــط نه شي
ګاهي ســــپوروي پــــــرسمند ګاهي افتاد
هـــــغه تخت چي په هـــوا د سليمان تــئ[50]
خوآخـــــــرزيرزمين شـــــــو بې بنياد
ابراهيم بن ادهـــــــــم چي خداى بادشاه کړ
بيا يې ترکه کــــــړه دنيا پـــه دين شوښاد
هـــــــرمومن دئ مبتلا پــــه دوه مقصوده
يــــــوناقص ده بل کامل که لــــــــرې ياد
داناقـــــــص مي دئ دنيا ، کامـل ايمان دئ
تـــــــه کامله تينګوه ناقــص نامـــــراد[51]
کامــــــــلان چي جستجوى دآخـــــرت کړي
نيک عـــــمل يې دئ تـــــــوښه دلاري زاد
اول ځـــــــــان ته نصيحت کـــــړه بيا وبل ته
(ملاامیرمحمـــده) ژاړه پـــــــه فـــــرياد[52]

***

کلـــــــمه مي ده ويلې مــــــــاپـــرتامحمد
چي لــه رويه دي پيدا شــــــــوه دادنيامحمد
(وه) راغـــــــــلې د پردينونه تـــرتاوړاندي
ستاددين محکمي تېره تــــــرهـــــرچامحمد
نه زمين ونه اســـــــــمان نه عـــرش وکرسي
امکان نه لـــــــــــري چي بربه شي ترتامحمد
خداى درکـــــــړې بلندي پـــــــه دواړوکونو

---

[50] تئ = تلئ
[51] نامرادته په اصل کي ليکلي دي: بی فايده
[52] اصل: ملاامیرمحمده ژاړه په زاري وپه فرياد

(c) ketabton.com: The Digital Library

له اوله يې پيدا کــــــړه لــــويي ستامحمد
تــــــــــه سبب يې دهــــــــــمه مسبباتو
رب سبب کړې دهـــــــــــمه واړوسوا محمد
ستاګـــــــــــــــرېوان به ټينګوم پاکه حبيبه
ستاګرېوان مې شـــــــــريعت مصطفامحمد
دوحدت په زمـــــــــانه کي تـــــوره شپه وه
تاريکه شوله زايله چي دي نورکړه تجلا محمـــد[53]
چي پيدا کړپاک سبحان نــــــــورد حبيب خپل
دمعشوق يې انعام درکـــــړئ ياک مولا محمد
ته دغيبو خـــــزانه وې پــــــه وحدت کښې
له وحــــــدته رابيرون شـــوې پردنيا محمد
مــــــابنده لـــــــره لازم چي تل شاکـــريم
چي مشغول يــــــــم په ثناوصفت ستامحمد
اميدوارد شـــــــــــفاعت دپاک رســـــول يم
که شفيع شو[54](۲)مابه خلاص کړې له ګناه محمد
پــــــــــه رحمت ســــــره بللی پاک الله دئ
رب بادشاه کــــــړئ دجــــمله وو انبيا محمد
يــــــــولک خيرويشت زره دي لښکــــرو مقرر
ته دټولو هــــــــــم سرداروې هــم بادشاه محمد
ستاپه دين سرې[55] منســـــوخــــــه کل اديان کړه
ستارب مرحــــوم کـــــــــړی په رشتيا محمد
ډک روی دزمين ولـــــــــه غـــــفلته ياسروره
ستاددين روښنايي شــــــوه ترعرش بالا محمد

[53] دانيم بيتی دغزل ترنوروبيتوځلورځلي زيات دئ.
[54] اصل: که دی شفيع شو ....
[55] سرې = سره يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

عـــــارفان چي رسيده که ولاهـــــوت ته
دغـــه فيض وبرکت هــــــمه دئ ستامحمد
له عـــــدمه چي وجــــــوددهستیِ راغی
ستاله هسته راپيدا شــــوه کل اشياء محمد
ســـــرچشمه يې دجــــمله وومخلوقاتو
ته آبخــــــوريې داعــــلی وداد نامحمد
عــــالمان دي وارثان دين پـــــه روښانه
تــــــرقيامته ستاددين دي خيرخواه محمد
کافران مي تورزاغـــــــان مخونې[56] تــورو
نه ښاييږي چي بـــــه ګډ شي پـه باغ ستامحمد
ربه روی دپاک نبي زه خـــــوارعـــاصي يم
عفوه غـــــوارم معتکف ستاددرګاه محمد
خدای لوی کړی په لويي ترهـــــــمخلوق يې
هــــم ترعرش هم ترکرسي هــم ترسمامحمد
زه فقيرخــــــواريم دوعاګـــوی دمسلمينو
هـــــم دواړوعلماوفقراهـــم اوليامحمـــد[57]
په توحيد کښي مي صادق کـــړي ستاپه مينه
(ملاامیرمحمد)[58] دي غـــلام ده هم ګدامحمد
محمداســـــــم محضه زمـــــــوږدنبي ده
پــــــه نګين کښي نـــــوشته دانبيامحمد
دهــــــرمومن پرزړه مرقـــــــومه کلمه ده
(ملاامیر) غــــــريب ده ولي وارخطامحمد

***

[56] مخونې = مخونه يې

[57] دانیم بیتی هم دنورونیم بیتیوپه پرتله ځلورځپي زيات دئ

[58] دلته بايد(امیرمحمد) تول دري څپې ولوستل سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تخت وبخت زموږدباد شاه دې برقــــــــراروي
پـــــــه سراج الملت والدین ده مســــمامحمد
دېردې عـــــمرداميرحبيب الله خـــــــان وي
ترســــــايه لاندې يې ناست امتيان ستامحمد
ربه اباد نائب صاحب لـــــــــرې تــــرډېـــره[59]
اخلاص کښې ده دپيشوا هـــــــم دباد شاه محمد
تل مشغول دکند هـــــــــــــــاريه ابادې ده
اوس مشغول په نهرســـــــراج نهراعلى محمد
نهرسراج به خداى معمـــــوركه وخت نزدې ده
(ملاامير) فقيردوعاګـــــوى ده هرسبامحمد

***

که له ياره پـــــــــــــريار راشي دوصال کاغذ
پرچشـــــــــــمانو قبلوي دځان پايمال کاغذ
که عــــــــــاشق لــــــــره يې خط دقتل راشي
وعاشق ته معلــــــــــــومېږي دېردخيال کاغذ
دمنصورچي عشق صادق وحــــــــال يې ګوره
پاس پــــــــرسردارخندان ورک وجنجال کاغذ
پايبوسي دي سخته ګـــــــــــــــرانه ده صنمه
زه به نسمه[60] ومخ تــــــــــه ســـتادفـــال کاغذ
ناديده پــــــــرتامين شـــــــــــومه جانانه
راستولی دي خـــپل دوست لـــه[61] دجمال کاغذ
که مي سرومـــــــال برهــــــم شي ستاپه مينه
(ملاامير) مي نه غــــــواړي دسرومال کاغذ

---

[59] له نائب څخه يې مراد دکندهاردهغه وخت نائب الحکومه سردار محمدعثمان خان دئ.
[60] نسمه = نيسمه
[61] له = لره

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

امتي يـــــــم دنبي خــــــيرالبشرسرور
ستادربارکښي تـــــرهـــرچاده معتبرسرور
له خپل نـــــــوره پيدادحبيب نـــــورکړ
بياپيدادده له نورشـــــمس وقــــــمرسرور
ناسوت پټ ودغفلت پــــــــه تاريکه کښي
ستاپـــــه نورسره روښان کــوه وشجرسرور
تــــــراول اولين ده ترآخــــــرآخـــــرين ده
په شفاعت سره مخصوص ده پــه محشرسرور
ستاامت بـــــــــه منتظردشـــــــفاعت وي
دبخښش ناري بـــــــه کاندي پراکبرسرور
ســــــــتاامت به وبخښي ته به راضي شې
بيادي بخښه دنيکانوپــــــــه قدرســــرور
دمعصيت په رنځ رنځـــــــــوريم دواغـــوارم
د(ملاامير) دواستاشفاعت دهـــــرضررسرور

***

ډيرراغلي ستاغــــــــمونه زمـــــــاپرسر
زه خـــــــوشحال يم ياره مــــــــه شه مرور
پيداشــــــوی زماصورت دغـــــــــم دپاره
قبول کــــــړی مـــــــابنده پــــرخپل بشر
په معناکښي لوی نعمت ده غمې[62] مــه کـــړې
ډيرلـــــذت لــــري ترقندوتــــــــرشکر
دعشق اورچي پــــــــه صورت[63] ونــه لګېږي
که تــــــه تـــــــه وې ته به نه شې اې غريبه

---

[62] غمې = غم يې
[63] (صورت) بايديوه خپه ولوستل سي

(c) ketabton.com: The Digital Library

که نـــــه تـــه وې نـــــه دي زه څه برابر
په مجلس د خـــــــوبرويانو که ورګډ شوې
پاکـــــــيزه بـــــه څني ځې لکه سپين زر
تردوه ښـــــهره شه[64] ورتېـــرهلته مجـــلس ده[65]
ته ســــامع شـــــه دشين هـــې[66] دزېروزور
ستامقصود بـــــه تاته تې وجيم[67] (۲)انعام کړي
دامقام دهـــــــــغه ده چې قبول کړي د(ده)در
د تـــــوحيد ترســـــــوزن ووزه که يکتايې
که دوتايې ځـــــان يکتای کـــــړه يک بشر
خدايه (ملا امير)عـــــامل دخپل بيان کـــړې
چې تېرېږي تـــرتـــــــوحيد ســـــم برابر

***

جفا دې اورلګـــــــــوي صنمه ليري کړه نار
ودې سوم سرترپايه خودبه کــــــومه ګفتار
شيرين ګفتاردجانانکه شنيده کـــــــړم ياره
ترسرومال يـــم ورتېرکه کښېنوست زما پرکنار
سيمين بدن ددلبرمـــثل بې[68] نـــه وې هيڅوک
پټېږ په اورتل سوځي اوس پرماخوارراغی وار
ستادبهاربلبلان شيرين زبان دې ګـــــــويان
ليري دې ګـــرزي زاغانوګل تې[69] نـــه وينم لار
رنځوريم زمـــامقصود هته يې همېش موجوده

---

[64] په اصل کې ورته ليکلي دي: ازشهردنياوآخرت ګذرکن.
[65] په اصل کې ورته کښلي دي: مرادمجلس مشاهده ميباشد
[66] په اصل کې ورته کښلي دي: سامع قرآن شاهاشوبمع عمل صدق
[67] په اصل کې ورته ليکلي دي: تاج
[68] بې = به يې
[69] تې = ته يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواله تاغـــــواړمه پردردي پروت یم بیمار
غمازه مه کـــــړه هی هی نه پېژني خپل پردی
زه دي دښمن ګـــــړندی مخ له درځم په تلوار
ستاد هجران تلخګي پـــــرمالازم شبخیزي
برمن مکن ستمی عـــــاشقان هست ناقرار
ستادوصال په هوا ســـــرګردان یم ترآسیا
من چه کــــنم صنما پروت یم داورپرانګار
ربه په روی د حبیب ماکـــــړې غالب پررقیب
تویی ګل من عندلیب نیست مـــرابی توبکار
چند ســـــوزم درآتش ترا با شد این روش
من غـــــلام خدمتش مـــــران ماراز دیار
ملاامیر هست فـــــقیر مـــــرید شیخ کبیر
مـــــراتوبه برتقصیرعفو خـــــواهم زغفار

***

خـــــم زلف توپیچ وتاب لکه مـــــار
عـــــاشـــقان هست تشنه لبه د دیدار
مجروح شد دل مــــــن زدست جان ای صنم
که دیداررا کـــــړې یاره زما دوا د پرهار
موســـــم ګل ګل ، ګل میشود شکـوفه
غفلت مکـــن ای بلبل آمد بتونـــــوبهار
چه ګناه کــــرده عاشق دل وجان برده معشوق
امانت کی میدهی ، دلبره وکـــــړه تلوار
هست خندان دلـــبرم نـــــظربمن فګند
شب وروزم انتــــظارکه رابنکاره شي نګار
سرګردان شـــــوم دلبرا ستاد دیدن په هوا
دیداربمن کن عـــــطاځای دکــفارو ده نار

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ملا امیر) غـــــلام د دلبر ستا د درګاه خاکستر
ربه زاري کـــــــومه مران زکـــــــوچۀ دار

***

ستا په عشق کښې قبلـــــــــوم د ځان پېغور
هیڅ باک نشته که برمنډ یـــــم که ســـرتور
نام وننګ را څخه ورک شـــــــو ستا په مینه
اوس د عشق پــــــرآس همېش یم زرین سپور
د دنیا کـــــــور که خـــــراب شي نقصان نه ده
خدای دي نه کاندي خـــــــــراب د عقبا کور
د نیکۍ پـــــه زراعت که ځان کـــــړې ستړی
پاک الله به شي خوشـــــــحاله هم غمـــخور[70]
خـــــــوی د ترکو دئ چپاو د عـــــاشقانو
عاشقان واړه مـــــغموم په غـــــــم نسکور
رقیبا ن را تـــــــــه ولاړ تـــــــوره په لاس دي
نه بېرېږم خدای را کـــــــــــړی د عشق اور
که یو زخم د خـــــــــطا را باندي جــــوړ شي
په یوه ګذار هــــــــــــزار کـــــړم شل او کور
که محـــــــــــرم زه د دربار د خپل اشنای شوم
په کار نه لـــــــــــرم جنت حــــور غلمان نور
هغه څـــــوک چي مستغرق فی الفیوضات شي
ځـــــــان کـــــــړي پټ د زماني د شـــــروشور
یو ګـــوره، یو بوله، یو وینه ، یو غـــــــــواړه
(ملا میره) یک بین شـــــــه نه یې شب کور

***

ستا د عشق پـه شراب ګـــــــــــرزم مست خمار

[70] غمخورته یې په اصل کي کښلي دي: نبی علیه السلام

(c) ketabton.com: The Digital Library

له ماورک ځـــان وجـــــــهان شوهم قرار
راشـــــه ونیسه خبرد عـــــاشقانو
چي حیات دي که مـــــمات دي که بیـمار
ستادعشق په رنګ مي ســـور درون بیرون ده
نه پـــــوهېږم چي لاله شـــــوم که انار
ستاددرخـــــاوري به کړم په سترګو پوري
خپل چشـــــــمان روښانوم له ګردغبار
بي تکلیفه مي ناري دي پــــه هـــررګ کښي
دهـــــوهـــــواوازنغمه کـــړي واړپه وار
دتــــــوبي ونه که هــــــرخــومېوه داره
زمـــــادیارپه رنګ بـــه نه وي مېوه دار
که وفاکړي که جفاکړي مـــــراد(دي) خپل ده
ستاجفاده سخته ګــــــرانه دوفایم طمعدار
عــــاشقانوځـــان سپارلی پرخپل یارده
(ملاامیره) ځـــــان سپاره پـــرحق ستار

***

ځان ببغم کــــــــړه له دنیاځخه لکه مــــــړ
ستادروح شـــــــهبازګذرکه ترعـرش لوړ
داخلاص پـــــرمیدان باندي شـــه محکمه
بي اخــــلاصه وشیطان ســــــریبي شوځوړ
ربه راکاندي تــــــوفیق پرطـــاعت باندي
دحساب په روځ مامه کـــــــــړي په خط پړ
غریبي ددنیابنــــــــه ده تېرېده کـــــــړي
دمحشرپه روځ مامه کـــــــــړي غریب اړ
ستادربارد عـــــــاموخاصو ، منعه نشته
زه درتلـــــمه رقیب کـــــــــړم په بدککړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

تشنه لب یــــــــم دوصال جامـــــونه راکړه
ماسیراب کـــړه تردښمن مي کـــــــړه ته لوړ
چي هـــــــــجران دي دوصال له مــخه راغی
بې زحـــــــمته هنجه وړای نه شي کاکـــــړ
هـــــــرسړی چي کسب وکاندي هـلاک شي
په دهـان ښکني یې هــــــــرشی وي لکه ګوړ
ســـــــتادرباره دپاکانـــــــودنیکانو
(ملاامیر) ده ګناهـــــــکارپــــــه ګناه خړ

***

راشـــــــــه زمادزړه همدمه وکـــــــړه ناز
لـــــــه رقیبه مي زړه تلـــــــخ ده لکه پیاز
ستامحبت مي پټ پـــــــه زړه ښکني وساتلی
په آخـــــــــراخخه فاش شـــــو دزړه راز
ګـــــــویاني له خپله ســــــــــوزه دهرچاده
څه به وایم زمــــــــاهمت شــــولکه باز
چي درون دچـــــــاپخته دعشق پـــه اورشي
عاقبت تـــــــــردهـــــــــان وزي درپه ناز
څه بنده څــــــــه یې همت څـــه یې طاقت ده
چي ستادرله بـــه درشي عـــــــاشق پایواز
دامید په دریاب غــــــــــرق لکه غـواص یم
دربه کله پـــه لاس راکــــــــــړي زمادمساز
جاهـــــــــلان مي له طاعته غـــافلان دي
غفلت وړي ګـــــــــویامړه دي پــــــه مجاز
(ملاامیره) ګــــــــمنامي وخاکساري کـړه
خپل ځـــــــان بوله کم تــــرملخ هم ترتـــاز[71]

---

71 تاز: یورازحشره ده. چورچورکه(پښتوپښتوتشریحي قاموس)

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

ستاو دید ته زمـــــــاډېر کېږي هـــــــــوس
محروم مه کـــــــړه ما غـــــــریب لکه مګس
دوصال دباغ دي سخته ګـــــــــــــرانه لارده
ګرانه نه ده چي فـــــــریاد کــــــــړم دجرس
ستاد دید خیال به ونه وزي زمـــــــــــاله سره
که رقیب راته غـــــــونډۍ کــړي خاروخس
سمندرنګه ســــــــــــاکن دعشق په اوریم
نه په مرم نه دوتـــــــولـــــــــــــــرمه وس
دیوسف په شـــــــــان بندي دغم په ځاه شوم
دوصـــــــــــــال کاروان مي شه ډېر و ډېرپس
هرمـــــــــرغه چي وي ایله په هـــــواګرزي
چي بندي شي ګالـــــــــوي بـــــند دقفس
که وصال غــــــــواړې خدمت په اخلاص وکړه
په هـــــــردم درته حاضر فـــــــــــریادرس
ستاد ستر ګـــــــــوکتو وایستم له حــــــاله
پردغـــــــــــه حال پېژنــــــم کس وناکس
دایقین ده چي دمـــــــــــرګ سپاره به راشي
(مـــــلاامیره) تاله ځـــــــــه خندا هـــوس

***

ســـــــــــتا په فضل بـــه خلاصېږم له خناس
تل جهادورسره کــــــــړم یــــــــم په هراس
زمـــــــــا په زړه کښي اچــــول دخطروکاندي
غواړي ماکـــــــړي مســـوس[72] په ډېروسواس

[72] مسوس: هغه څوک چي وسوسه ورلوېدلې وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که توفیق مي خـــــــدای رفیق کړپرده باندي
پرې بې نه ږدم بې مــــــــــرګیه په خپل لاس
چي دښمن دچاپه کــــورشي حال بــــې[73] څه وي
زماپرکـــــــــــورهمېش ولاړ د دښـــــــمن آس
راداخل زماپه خــــــــــونه نفس شیطان شوه
بندګي مي پــــــه عــــــذاب شوه وکړه قیاس
په تصدیق وپه اخــــــــلاص عبادت وکـــړه
ځان ساته قـــــــــوي دښمن لـــــــري خناس
ښه صفاکــــــــــړه روح و زړه په ذکـــــروفکر
خپل دلبرلــــــــــــره ورځه صاف تـــــــرالماس
هــــــــــرعامل به جزامـــــــومي دعمل خپل
(ملاامیره) نیک پــــــربدوکــــــړه تل پاس

***

خدای درکـــــــــــړی ډېردولت سنګ پاروس
ســــــــــتاپــــــه زړه کښي مکان لکه پانوس
ددولت دي هـــــــــــوادارډېر دښـــــــمنان دي
پسي ګرزي کیقباد هــــــــــــــــم دقیانــــوس[74]
ښه دولت لــــــــــره زنانـــــــــوته نګاه کـــړه
پـــــــــرپیره شــــه که سردي وي که تمـــوس[75]
ترســـــــــــهاره بیداري کـــــــړه غفلت مه کړه
که غـــــــــافل شوې پرتاږغ کـــــوي خروس
که دي دادولت نــــــګاه کــــــــړته بادشاه یې

[73] بې = به یې
[74] کیقباد : دایران افسانوي پاچا چي وایي سل کاله یې په خورا عیاشۍ کي پاچهي کړې وه (غیاث)
دقیانوس:یوظالم پاچا و چي وایي اصحاب کهف دده له بېرې له ښاره وتلي و او په غار کي پټ سوي وو (غیاث)
[75] تموس:دګرمۍ موسم. دکندهارپښتانه تموښ ورته وایي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـــــــــقابل دي نه وینـــــــــــمه چین و روس
سنګ پاروس که داخل په لـــــــــوی بازار کړي
خدای به درکړي خوشحالي تـــــــــرنو عروس
تکلیفات د شــــــــــــرعي پنډ پرخپل سر کړه
(ملا امیره) بې تکلیفه لــــرګی نه کېږي ابنوس

***

په صیقل ســـــــره ګناه کـــــــــړه دزړه تراش
د توحید پـــــــــه نورغایب کـــــــــړه بد خفاش
که صادق یې امــــــــرونهی کــــــــړه محکمه
په قـــــــــــرآن کي نقش کــــــــړی دئ نقاش
خـــــــوباطله مـــــــدعا دښمن نه کـــــړي
مـــــــــــدعا دښمن دئ پـــــــه شرعه پاش
ته آئینه د شــــــــــــرع نسه[76] وخپـــل مــــــخ ته
ســـــــتا عیبونه به ښـــــــــکاره شي بې تلاش
هـــــــــربنده چي پــــــــه اخلاص بندګي نه که
په قیامت بــــــــــه شرمنده وي مــخ یې خراش
هـــــــرباد شاه چي پرسپاه دولت بسیار کـــړي
هـــــــــرسپاهي وي تېرترسرهـــــــــم ترمعاش
(ملا امیره) دون هــمته تــــــــرهـــــــــــرچا یې
هسي کـــــــم یې ددنیا تـــــــــــرادنی مـــاش

***

په حصول د مقصود تل ګـــــــــــــــرزي درویش
پرې بــــــــه نه زدي خپل مقصود په زړه دلرېش
ترک وهــــــــــــلې ده دنیا د خـــــــدای دوستانو
تر دنیا تېرشـــــــــــــــو محبت د خدای وریېش

[76] نسه = نیسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې له جـــــذبه دوه جــــــهان كله هېرېږي
كه مـــــجذوب شــوي له تاپاته ګاوومېش
طـــــريقه وعشق ته جـــــذب الــــهي ده
ته عـــــاشق يې كه رب جذب كړ[77] درپېــش
كه عاشق شـــــــوي دغه لوی فضل درب ده
د اســــــــــم ذات په تېغ زخمي زړه همېش
د خدای اســــم ده ساكر تابــــه مسكور كړي
يک بيني ويک خـــــواني به كړي ستاكېش
متنفربه له مخلـــــــــوق ظاهـــرباطن شې
كع دي ياروي كه اشـــــــناوي كه دي خوېش
نبه بيان دجـــــذب عشق ده مـــــــومنانو
(مـــلاامير) يې بيان وكــړ[78] خيرانـــدېش

***

په خپل ژوند چي خپل يارنه كړې فــــراموش
خپل يار بـــــــــوله تابه كاندي زرين پوش
وعــــــاشق ته دمعشوق صفت شكـــروي
په ظاهــــــــره وي آرام باطن پـــــه جوش
په خپل عشق دطاعت بارپــرمعشوق سپک شي
پــــــروانه كه ددنيا پــــــه خريد فـــروش
عشق هـــــــغه دئ چي پرشرع مـــوافق وي
مخاف له شــــــريعته شيطاني حق فراموش
نه ده چـــاميندلی عشق پـــــــه كسب جانه
د الباس دهغه چاده چي يې رب كاندي ورپوش
دديداردي طلبګار عـــــاشـــــــقان واړه

---

[77] كړ = كړئ
[78] وكړ = وكړئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

همېشه وي سرګـــــــردان ګـــرزي مدهوش
(ملاامیره) که صادق یې پـــــــه طلب کښي
شب وروز د جفا زهـــــــــرکړه ته نــــــــوش
همېشه بیان دعشق کـــــــړه (ملاامیـــره)[79]
په بیان کښي دي ثـــــواب ده نه شې خموش

***

زمـــــــــــادزړه خیال تېرېده کاندي ترعرش
ارام نـــــه که ددنیا پــــــرفـــــــاني فرش
ستادعـــــــشق له برکته مستغني شــــــوم
دوه جـــــــهانه راته هیڅ شـــوه لکه قــرش[80]
راځخه هېر دهـــــرشي خوند شي په دهان کښي
نه پـــــــوهېږم چي داتلـــخ ده اوکه تــرش[81]
چي دعشق په اورمي ســــــــوی دل وجان ده
جنګ آســــان شـــو د اورس[82] هـــــم دحبش
ســــــتادعشق په جامــوهسي مست خماریم
دناکــــــس اوس منت باریـــــــم هم بارکش
رقیبان راتــــــــه ولاړستاپه کــــوڅه کښي
پرورځم مانــــــــوش کــــــړی دی ستابرش
دوې چشماني مي څلورشــــــوې ستاپه لوري
منتظردرتــــــــه ولاړیـــــــــــم پـــه جنبش
توکل پرخپل خـــــــــالق کــړه (ملاامیره)
خپل خـــــــالق بیاله تاکاندي سوال پرسش

***

[79] اصل : ... ملاامیره فقیره
[80] قرش : دیوې سکې نوم دئ.
[81] اصل : .... داتلخ ده که شیرین ده که ترش
[82] شاعردلته (اورس = روس) له عامه محاورې سره سم راوړی دئ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخپل یارطلب کـــــــوه تل پـــــه اخلاص
ځان غوټه کـــــــړه په دریاب لکه غــواص
عاقبت بـــــــه درپیدا کـــــــــړي ترسرتېره
ته بـــــــه شې په دغـــــــه درکلان خواص
که دي ســــــــرله تنه بېل په غــواصۍ شي
په عقبا بــــــه پیدا کـــــــــړي دسرقصاص
په طلب کښې دوصال که څـــــــوک فنا شي
رب به ورکـــــــړي درجــــه دخاص الخاص
په تــــــــقوا و په اذکار زړه نـــــــرم کېږي
پــــــــه مثال لکه چي نـــــرم ده رصـــاص[83]
راشـــــــه پرېږده دادنیاطلب دیارکـــــــړه
ته مسلـــــــــــم یې نـــــه ولیدبن عاص
ددنیامـــــــحبت حـــــجاب ده (ملاامیره)
راشه ترکه دادنیاکـــــــــــــړه په اخلاص

***

دمعشوق دربارله څـــــــــم لــــــــرمه عرض
که نــــــقاب له مخه واخـــــلي سرعوض
زه عــــــــاشق یم منتظرســــــتاودیدن ته
ستاپه دیدستاپـــــــــه رضالـــــــرم غرض
که عـــــطاراته دیدن کـــــــــړي زماصنمه
زه خـــــــوشحال یــم که وړیاوي که په قرض
بې له تامې هیڅ مـــــقصود په زړه کښې نشته
پرعــــــــاشق باندي طلب دمعشــوق فرض
عـــــــــاشقان پــــه هجران سوي دي دلبره
ارام نه کــــــــړي یو ســـاعت پرزمین ارض

83 رصاص: قلعی (یورازفلز).

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څـــــــــوک چي توانګرپه قناعت شي
زړه يې خــــــلاص شي ددنياله سخت مرض
دانايانولـــــــــره لــــــــړاشــــــاره بـــس ده[84]
(ملاامیره) جـــــــاهــــلان دي په زړه قبض

***

وخـپل يارو تــــــــــه ژړاده زمــــــــافقط
تـــــوکل پــــــرتا ، نه پربل چاده زمافقط
ښـــــــه مي يارښـــــه يې ديدارده بې مثاله
ستاديدارتـــــــــه ډېره تمــــــناده زمافقط
محــــــروم ستاله ديداره هـــــــغه څوک دي
چي کافـــــــروي دی دښــمن ستاده زمافقط
تل دزړه دېګ پــــه جـــــوش دعشق په اور
ترچشمانو مي خــوناب ګاه وبيګاه ده زمافقط
پخته کارعـــــــاشقان موج لکه درياب کړي
څني ورک ځان جـــهان محبت پرتاده زمافقط
منصفان که انصاف وکـــړي په خپل ځان کښي
هيڅ منت بـــــه نه پرتاونه پرمــــاده زمافقط
په عالـــــــم کښي منت بارشوې (ملاامیره)
دتهمت په پېټي ماته شــــــوې ملاده زمافقط

***

څـــــــــوبه ګـــــــرزمه ژوندی پرداېساط
طمع نه کـــــــــړم چي پيدابه کـــــــړم نشاط
شيرين عــــــــمرپه غفلت راباڼــــدې تېرشو
نه مي وکـــــــړه ښه تـــــــقوا واحتيــاط[85]

---

[84] اصل: ... لړاشاره بس وکافي ده
[85] اصل: ... ښه تقوا وعبادت احتياط

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنیا ځــــــــای د کــــــوچ وبار هیخ باور نشته
ودانا تــــــــــه ده ځـــــــرګــند لکه رباط
زندګي کــــــــړه واړه صرف په عبادت کښې
تېربــــــــه شې دباد په شـــــــان پرپل صراط
هیخ عـــــــــــاشق به له رقیبه وېره نه کړای
که له یار ســـــــــره یې نـــــه وای اختــلاط[86]
داسم ذات په تېره تېغ کـــــــــړه زړه دونیمه
(ملاامیره) ډېربــــــه ځـــــوکــړې انبساط

***

دعشق بار زمــــــــــا په شــــــاده سخت غلیظ
راته جــــــــوړه تــــــــماشاده بخت غلیظ
عــــــــاشقانو ته یې دام دزلـــــــــــفوا یښی
عاشق بند شـــــــــــــوتردا بند نشست غلیظ
بدعـــــــــــمل راته رقیب شو زمــــــاوځان ته
نیک عمل ده زمـــــــــاوځــان ته تخت غلیظ
دغه تخت مې دباد شـــــــــاه پـــــرتخت بالاده
وربې نه کـــــــــړم زمــــــاتخت ته بخت غلیظ
راخخه هېر دیار محبت کـــــــــړه دوه جـــــهانه
همېش سپور دعشق پـــــــرآس یم سخت غلیظ
نن تناب دوصـــــــــــال تینګ نسه محکـــــمه
داتناب ده ډېـــــــــــردیـــــــــــار مخت غلیظ
عروه الـــــــــــوثقی رب بللی خپل قـــــرآن ده
ته عامل شه(ملاامیره) دقــرآن نوشت غلیـــظ[87]

***

[86] اصل : ... که له یارسره یې نه وای سروکاروا ختلاط
[87] په اصل کې ورته کښلي دي: هرچه درقرآن نوشته شده است ، همه احکام محکم است.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه طامــــع یـــــم ددیدارلـــــرمه طمع
زه بلبل یـــــــم دګلـــــــزارلرمه طمع
سیاحـــــان چي سیاحت پـــرزمین کاندي
زه سیاح یــــــم دبـــــهارلـــــرمه طمع
جوش خروش دعـــــاشــقانو په سینه کښي
زه عـــــاشق دفیض انـــــــوارلرمه طمع
چي تشهیراختیاروي هـــــغه خامــــان دي
زه پخته دګـــــمنامیه، دقــــرارلرمه طمع
نابالـــــغ فـــــقیران ډېردي ، پیري کاندي
زه بالـــــغ دښــــــه رفـــــتارلرمه طمع
په طریقت کښي نابالـــــــغه ډېرکسان دي
زه بالغ دطریقت یـــــــــم دستارلرمه طمع
کمینه بـــنده دخـــــــدای(ملاامیره)فقیره
دتاخـــــون په وینو ســورلکه انارلرمه طمع

***

دلاله په شـــــــــان زمـــــــــاده دزړه داغ
ســــــــتادعشق له غــــــمو ،نه لرم فراغ
دبلبل په شــــــان طلب کــــــوم دګلــو
که مي ولــــــــیدای دیــــــــاردحسن باغ
که صدف رنګه سینه شــــــوه دچـــاصافه
په صدف کښي دروښـــــان وي لکه چراغ
دحقیقت پـــــــــرګلستان بلبلان ګــــرزي
کله ښـــــــایي چي ورګډ بـــــه شي تورزاغ
(ملاامیر)غریب دردمنده ســتاپه عشق کښي
په وصال سرې[88] معطــرکــــــــړه جان دماغ

---

[88] سرې = سره یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

خدای دي نه کاهیخ مسلـــــم له عشقه صاف
چي له عشقه وي خــــــالي ، ده بې انصاف
هرمومن ایـــــــمان راوړی په خپل عشق ده
دکافـروچي عشق نه وحساب نه شوه له اشراف
دجاهـــــــلو رجـــــوع کله شي وعشق ته
عـــــاشقان دخپل زړګي کانـــدي طواف
له ازله قاســــــم کــــــړی ښـــه قسمت ده
کافــــــران به په عــــــذاب مـومن معاف
پرزاهــــــــدوباندي سپک بار دطــــاعت ده
سبب داده پــــــرمحــفوظ یې ده عشق چـاف[89]
هـــــــغه چاته چي طاعت مرغوب محبوب شي
داهـــــــمه ده واړه عشق ، وکــــــړه انصاف
دزاهــــــــدوکفاف قـــــــوت ولایموت دي
پــــــه زیادت یې حکــــــم کېږي داسراف
سرګـــــــــردان اهــــــل دنیادي په طلب کښې
مــــــوړبه نه شي مګرخــــــاک شوشکم ناف
خـــــــــدای دي صبرقناعت زمــــاروزي کړي
(مـــــــلاامیره) لـــــه خپل نفسه کـړه خلاف

***

که صـــــــادق یې له ګناه کــــــړه ځان حنیف
په تــــــقواوعبادت کـــــــــــړه نفس ضعیف
دنیکانــــــــومحبت دځــــــــــان عادت کړه
خــــــــدای دي نه کاندي ګـــــمراه دچاحریف
دجاهــــــــلوله صحبته بــــــعید ګــــــرزه
په صحبت بـــــــه دنیکانـــــــــوشي لطیف

---

[89] ښايي چاپ وي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

عشق بازي له میانه واخـــــــــــله که دانایي
په خپل ځـــــــان کـــــــړه جامـه دعشق لفیف
پـــــه ویل دمحققانـــــــــوفـــــهم وکړه
هـــــــرګفتن یې تـــــرمـــــرجان و در ظریف
هـــــــــرکامل له خپله ســـــوزه تصنیف کړی
ناقابل ده (مـــــــــلاامیر) کــــــوي تصنیف

***

ماچي وخـــــــــوړل دیـــــــاردلاس تریاق
راځخه ورک شــــــــــووخت دصبح وداشراق
ستاله حبه ماسیوا شـــوه فــــــــراموشه
بیا پـــــــه یاددیارشیرین دهــــــان بــزاق[90]
سرګردان و پای دوان شوم په عالــــــم کښي
دعشــــــق آس مي ځابک ولید تـــــــربراق
چي وصـــــــال مي ددلبرپه کـــــوځه وشو
داخــــــلاص پــــرمیدان پاته شومه طاق
له هــــــــغه پس خــــوشحالي شوله راپېښه
بیا مي ولید ځان جــــــــهان شومــــه آفــاق[91]
په ظاهـــــرصورت مشغول یم له عــــــالمه
ذمیمه شـــــــوله بدل پـــــــه نیک اخلاق
(مـــــلاامیر) ده مــــــدرس دعشق په علم
دهــــــربیت ثواب دي[92] دېـــرشي تــرعتاق[93]

***

ســـــــــتادوصل دګلشن زمــــــــا اشتیاق

---

[90] بزاق: دخولې ناړو ته وايي. کله کله دخولې په معنا هم کارېږي.
[91] په اصل کې ورته کښلي دي: برهوش آمدم
[92] دي = دي يې
[93] عتاق: دمینځو او مریانو آزادول

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه به وايــــــم دهجران دلـــــوی فـــراق
زه تـــــرسروتـــــرمــــال وخپل جـانان ته
خدای دي نه کاندي زمــــا قــــــول په نفاق
په ژړا ســـــــره زمــــــابــوتي کاڼي ژاړي
خــــلاف نه ده دمعشوق عــــاشق مشتاق
بدعمل زمـــــاحجاب ديارله مـــــخ شو
ورکـــــېده دي دحــــجاب په نیک اوراق
دتــــــوحيد پـه درياب غرق شه حجاب نشته
ښــــــه وصال بــــــه دي روزي کاندي رزاق
دقسمت بــــــرخي وهــــــرچاتـــه رسېږي
منتظرورتـــــــه ولاړدي تـــــــول عشــاق
دوه جــــــــهان چي له تاهېرشــوه (ملاامیره)
څه په کاردئ خــــــراسان ملک دعـــــــراق

***

بې جذب الهي به څوک پیدا کــــړي دزړه چاک
هـغه به مجذوب کېږي چي يې رب که سینه پاک
عــــــامل دشريعت شه ته خضوع وانقیادکړه
تمثیل دامــــــرکاندئ زياتي نه لرئ هيڅ واک
که فــــــضل درب وشي تابه کـــي[94] شاه شاهان
رتبه دعشق به درشي تابه کي[95] خس وخــاشاک
هغه (مي)بختورده چي دی تبرترنام وننګ شي
مـحكمه شريعت وي پخپل دین کښي وي چالاک
دعشق مثال غـــمی ده دوه جهانه قیمت نه دئ
فـــــرض (يې) پتېده دي چي له تانه شي بېباک

---

[94] کي = کړي
[95] کي = کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره هرزارع چي تخم خړنه که په مځکه
حرام باندي خرمن دئ هم ثمروهم خوراک
حال داليا وګذشته وو په داشان و
په درون کښې جوش خروش ودهیچانه وادراک
خامان هغه کسان دي چي ظاهرجوش وخروش وي
نه وي دی تېرشوی ترنهه سره افلاک
روح دده محبوس وي په ناسوت په ملکوت کښې
ذيقه يې سينه وي غريب ګرزي ګرېوان چاک
خپل نفس ورته وايي ترتانشته(هيڅ) ذاکربل
که دی په داغلط شوتلخ يې کئ شيرين باغ ناک
بسکه (ملاامیره)څه ويل دي ترخوله خېژي
فقيران دزماني دي مبتلاڅه ورته شاک

***

من وعن د کتاب ورک دهغه چاشي
چي دعشق دودونې[96] برشي تردااووه سماک
درې ذکره په حديث کښې بيان شوي که خبريې
يومي لساني دويم قلبي دريم روحي ثناک
لساني مي لقلقه ده قلبي ذکروسوسه ده
روحي مشاهده ده درسول په قول پاک
فرحت دروحي ډېردئ که پرورغی سالک
پر(ملاامير) چي راغی همېشه ده فرحناک

***

هرمريد دي خپل شيخ بولي پيرکامل
تابه کاندي ومقصودته پيرواصل
سست يقين که مريدي دواصل وکه

[96] دودونې = دودونه ئې (لوګي ئې)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی بـــــه پاتـــــه معرا[97] شـــي بې حـاصل
اول شـــــــرط دمـــریدۍ مي خپل یقین ده
که شرط ترک شي مشـــــروط پاته شي عاطل
پـــــرناقص که کامل یقین څـــــوک وکه
ســـــــتاد پاره بـــــه ناقص پیرشي کامل
هـــــرمــریددي وخپل شیخ ته تسلیم کاندي
پـــــه دغـــــه تسلیم بـه شي بالغ عاقل
جـــــماعت وردو ظیفه پـــــرځان لازم کـړه
تقوا خـــــوی کـــــړه دګناه نه شي عـامل
دسلـــــوک بیان مي کـــــړی پـه پښتو دئ
(ملاامیره) فـــــرق کـــــوه دحـق باطل

***

رانښکاره شـــــوداشـــــنای حسن جمیل
محسنات ددنیا شـــــوه خـــــواروذلیل
ښایستي ددواړو کـــــونـــــوسرکوزي که
چي يې ولـــــیدزمـــــادیارحسن اصیل
پـــــه کامـــــل صفت موصوف زمـادلبرده
څـــــوک به نه وکي[98] سیـالي کثیرقلیل
ترچشـــــمانومي خـــــوناب ستاله فراقه
نه پـــــوهېږم چي قصیرشي که طـــــویل
پـــــه طلب دخپل جـــانان یـم سرګردانه
پري بې نه ږدم که غـــــرق شم پـــــه رودنیل
سرومـــــال زمـــــافـدیه ترخپل جانان ده
(ملاامیره) صـــــادق شه مـه کـړه تعطیل

---

[97] معرا : لوڅ لپړ
[98] وکي = وکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ســــــتاووصـــــــــل ته حیران ده زمــــادل
شین تـــــوتي دګلســــــــتان ده زمــــادل
له فلکـــــــــه سنګ ریزې راباـــــــدي اوري
سرګردانه پرزمین هــــم پراسمان ده زمــــادل[99]
خـــــــوب خندارا ځـــــخه ورک دیارپه مینه
خودبه ژاړي پــــــه طلب دخپل جانان ده زمادل
پـــــــرعــــــاشق دمعشوق کله دلسوزي شي
دلســـــــوزۍ مـــــهربانۍ ته نګران ده زمادل
غــــــــم دعشق راځخه هېرکــــــېږه نورغمونه
ستاله غــــــــمه سرګــــردان هم نالان ده زما دل
دظاهـــــــــردښمن که زرتوري پـــــه لاس وي
هيڅ باک نشته په عذاب له نفس شیطان ده زمادل
بندي کـــــــــړی دي دهــــــجرپــــه زندان یم
متنفرلـــــــــه اختلاطه دانــــــسان ده زمادل
ځــــــــان ملبوس دبې ننګیه پــــه لباس کړه
(ملاامیره) له جـــــــهان ځخه ترسان ده زمادل

***

دســـــــــاقي له برکته ملک ګلـــــــزاروینم
پـــــــــرګلانـــــــودبلبلو چــــــونهاروینم
زه بلبل ستادګلشن یـــــــــم بل ګلشن ځه کوم
خــــــــزان نشته ستاګلشن همېش بهاروینم
هــــــــــرګلشن لـــــــــره خـــزان شته له فلکه
په امـــــــــــان زه ســــتاګلشن له هراضراروینم
عــــــــاشـــــــقان مي بلبلان دیـــــاردباغ دي
ساکنان(مي) عـــــــاشقان زاغـــــان فراروینم

---

[99] تر دې نیم بیتي وروسته دوهم نیم بیتي څلورځپې زیات دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـــــــوشته مي پـــــرمحفوظ دفترد عشق ده
تسلسل د عـــــــاشـــــــقانـو واړپه واروينم
مـــــومنانو مـــــــومني پـــــه عشق پيدا کړه
پـــــــه عقبايي لـــــــويه کټه دديداروينم
له ديـــــــدار څخه مـــحروم ټول کافران دي
عــــــشق يې نشته دوی مـــقهوره دقهاروينم
ښـــــــه شيرين بيان د عــشق ده (ملاامیره)
راشـــه وخت کـــــــوتاه دئ اوس تلواروينم

***

خـــــــدای راکـــــــړی پاکيزه دين د اسلام
دغـــــــه رحـــــم درحمان ده لـــــوی انعام
جـــــــماعت مي طـــــريقه دپاک رسول ده
خبردارشـــــــه لـــــمونځ ونه کـړې بې امام
تارکان دجـــــــماعت بـــــه شــرمنده وي
پـــــــه عقبابـــــــه مختورن وي هـم بدنام
تل درود واســــــــــتغفارو ايــــــــه په ژبه
شفاعت بـــــــه دي روزي شي دنبي خيرالانام
تـــــوکل تـــــقوا همېش پرځان لازم کـــړه
دښمن بند کـــــــــړه دخضوع پـــه محکم دام
بيامنقاددخپل پادشـــــاه شــــه که دانايي
محکومي تـــــه همېشه کــــــــړه دحکام
(ملاامير) غريب دوعاګـــــوی دهــرمومن ده
خصوصاً دخپل پادشــــاه هــــــــرصبح وشام

***

ديارديدلـــــــره ورځـــــــم بې پــــروبال يم
له ديدنه يې شـــــــرمېږم بې جـــــــمال يم

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه غـــــلام یـــــم بېکاره دیارپه کارکښي
کـــــم همته بد هـــــنره بد خـــــصال یم
بندګي دي قبلـــــوم پـــــردوه چشـــمانو
یاره ته مي کـــــړه قبول زه ډېرمـــــلال یم
رقیبانو سرګـــــردان کـــــړم په عالم کښي
ستادربارلـــــره درځـــــم بندپه جنجال یم
درقیب له هـــــمراهۍ مي سـل توبې دي
نادیده یارمین کـــــړی پـــــرشین خال یم
کیمیاګـــــر(دي) دکیمیا پـــه طلب ګرزي
دیاروصل زمـــــا کیمیا پـــه قیل وقال یم
عاشقان کیمیاګـــــران طلب دیارکـــــړي
که غافـــــل شـــــوم له طلبه بدفعال یم
دتغیرتبدیـــــل لارنشته زمـــــا ویارته
پـــــه طلـــــب یې دوصلت ودوصـال یم
حیرانېږمـــــه وځـــــان(ته) وجـــهان ته
ولي ورک ځـــــان وجـــــهان شوبې کمال یم
زه منکـــــرله بندګۍ دنفس شیطان یـــمه
(ملاامیرمحمد)بـــــنده دذوالـــجلال یم

***

په ظاهـــــرغریب مـــــلاباطن ملنګ یم
په اسم ذات ســـــره خـوشبویه ترلونګ یم
لـــــوی اقلیم دمـــــومن زړه ده بې پایانه
وربې[100] نـه کـــــړم له غـــمازسره په جنګ یم
که لښـــکرددښـــمن ډېرده هیڅ باک نشته
پنځه غشي مي په لاس ناست پـــــرپلنګ یم

---

[100] وربې =وربه یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه غشي مي پنځه فــــــــــرض لمونځونه
که ماتېنګ کــــــــړه زه ولاړ د یار پــرننګ یم
د یارننګ مي جـــــــــماعت د پاک رسول ده
مومنان بــــې[101] ټینګــــــــوو زه ناصح لنګ یم
پاک مسجد مي ده پالنګ مـوړباندي ناست یو
پرې بې نه ږدم که هــرڅو په صورت ځورنګ یم
که وصـــــلت له یاره غــــــواړي لاردغــه ده
که مي ټینګه کــــــــړه دلاربادشاه اورنګ یم
افضل کړی خدای زمــــــوږدین ترکل ادیانو
که عامــل د شریعت شـــــوم زه خوشرنګ یم
ستاد عشق له زخـــــمه سور لکه ســور ګل یم
عاشقان دي واړه ســــــره ، نه چي زه رنګ یم
دوصـــــال طلب لازم پــــرمــــــاغریب ده
دهجران په اوردي سوی خـــــــوارپتنګ یم
هــــــمراهي دبې دینانــــــو په کارنــه ده
بـــــــهتر داچي له بې دینو څخه پـــرڅنګ یم
که رویت مي پــــه نصیب ستاله جــمال شي
ځوړند ســـــــربه همېشه لکـــه متنګ[102] یــــم
دسراج الملت والدین بنـــــــه دبدبـــــــه ده
(ملاامیر) دده دوعــــــاګـــوی نه دپرنګ یم

***

کباب کـــــــــړی دئ زمـــــازړه اورد هجران
دغـــــــه اورهـــــــجران د یارغواړم تاوان
په عــــــوض کښي وصال غـــــواړمه جانانه

[101] بې = به یې

[102] متنګ : کمندته وایي (ظفراللغات) اوکمند دلومي په معنا دلته له بیت سره سرلګوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که وصـــــال مـــــعاوضه شي نشته زیان
معشوقه له عـــــاشقانو حجاب نـــه شي
داادب ده دعـــــاشق معشوق تــــــرمیان
که عاشق لــــــره ســـل روح دځان پیدا شي
همګي به کي[103] فـــــــدیه تــــرخپل جانان
پـــــه دنیاکښي یې بل حب و مقصود نه وي
کل مقصــــــود یې وي دلـــبر، ژاړي حیران
هغه څوک چي پـــــه نظر دمعشوق نیک شي
بیا یې ســــــــپورکاندي دعشق پرآس دوان
ددنـــــــیانـــــام ننګ واړه ځني هېرشي
پروانه کـــــړي ددنیا په ســــــــودوزیان
کل هـــمت یې وي مصروف دیارپه حب کښي
بل حب نه کــــــــړي صادقان دي عـــاشقان
پـــــه بیان دعشق شیرین مي روح وجان شو
(ملاامیره) دریاشــــــه پـــــرسپین میدان

***

ستاله غــــــــمه راتـــــــه اوردئ کل زمین
بي مثال ده زمـــــــادلبرمـــــخ یې رنګین
محبت زمـــــــاوســــــــیله ده ووصال ته
رقیبانــــــــوراته کــــــــــړی دئ کمین
بل اسباب دعـــــاشق نشته بې له عـــشقه
دعشق اوربـــه وســــــوځي رقیب لعین
بي تکلیفه هیڅ قـــــــاصد مقصود نه مومي
سرګــــــــردان دي قاصدان په زړه غمګین
اومي غـــوښي چي په دېګ کښي جوش ونه که

---

[103] کي = کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وبې نه خـــــــوري که غني وي که مسکین
چي پخته د عشق پــــه اورکښي عاشق نه شي
حـــساب نـــــــه ده پـــــه رتبه د کاملین
د خامــــــانو خامکاري ســـــوز و ګداز ده
تل بــــــــه ژاړي دی بــــعید وي له تمکین
په بیان د (ملا امیر) هـــــغه پـــــــو هېږي
چي ســــالک وي پخته کار زړه یې وي سپین

***

پــــــه تناب د زلــــــفو بند یـــــم د جانان
نـــــه خلاصېږم که ښند مــــه دوه جــــهان
هیڅ مي وېره لــــــه رقیبه غـــــمازنه شي
پـــــــرځـــــان وینمه پیره د تـــــورزلفان
شش طـــــــرفه فیوضات د جــــانان اوري
خـــــــالي نه ده هیڅ آفــــــاق زمین اسمان
عـــــاشقان همېش په غم کښي خوشحالي که
وصال غـــــواړي پروا ، نه کـــړي په هجران
که نن ګـــــــوري تور و سپین دیار په خط کي
ته عامــــــل شه همېشه ګـــــــرزه ترسان
نـــــه حسب نــــــه به نسب د چا په کار شي
چي حــــــاضرشي د محشر په لــــوی میدان
خوشــــــحالي د نیک عـــــمل ده و نیکانو
بد عـــــمل بــــــه غمګیني شي د عصیان
که رضا د جـــــانان غــــــواړي رضا پرېږده
که جانان له تا رضا شو خه په کار حور و غلمــان[104]
د رضـــــادي طلبګار زه خــــــوار بنده یم

[104] دا نیم بیتی ترنورو څلورڅپي اوږد دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ملاامیر) ده ګناهــــکارغـــــواړي غفران

***

چي خالق تخلیق وکــئ[105] زمـــــــادژوندون
بیاعاشق یې پرځـــــان کــــړم راغی بېلتون
په خپل عشق ســــــره طالب زه دوصال شوم
شب وروزیم سرګــــــــــــردان په جګرخون
نه پوهېږم زمــــــــاپه باب قلــــم څه کښلي
چي یو غــــــــم وي نوشته که پــــــه زرګون
که مي ورکه خــــــــوب خنداشوه ستاله حبه
پـــــــــه کارنـــــــه دي ددنیاډېرنعمتون
نـــــــورغــــــمونه راځخه هېردیارغموکړه
یارنیولی دئ له مــــــخ ســـــــــل حجابون
محـــــــرمات شبهناک شـــــــوه سل حجابه
له مذکـــــــوره تقـــــوا کانــدي صالحون
په نصیب دعـــــــاشقانـــــــوعجزونیازده
دیارحب دعـــــــــاشقانـــــــــوده ژوندون
تل مشغول دیارپـــــــــه وصل صادقـــان دي
سمندرغـــــــــوندي ساکـن اوربې مسکون
تـــــمام صورت مي ستادعشق په اورکباب شو
(ملاامیره) تالـــــــــه اوردعـــــــشق صابون

***

معشوقـــــــان دعـــــــاشقانــــوقاتلان
بې تقصیره ځني یــــــــوسي دل وجـــــــان
په عالم کښي سرګــــــردان ګرزي ګریان وي
بیایې قـــــــوت وي دزړه وینه دخپل ځـــــان

---

[105] وکئ = وکړئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځني ورک صبر و سکـــــــون د یار پـــــه مینه
همېشه یې اوښـــــکي ځي تـــر دوه چشمان
بې غمي شي پـــــرحـــــرامه په دنیا کښې
د فـــــراق اوښکو تر ځـــــان وګـــرېوان
دوه جـــــهانه ځني هېر شي بې دلـــــبره
سرو مـــــال کـــــړي صدقه تر خپل جانان
پـــه کـــــوڅه د یار ولاړ بې نام وننګ وي
مـــــرتبه یې وي بلنده تـــــر اســـمان
پـــــه اول کښې محبت بیا ګـــــمنامي ده
(ملا امیره) ګـــمنام شـــــه که یې پوهان

***

له هـــــجرانه همېش ژاړم پــــــه نارو
د یار دید پر مــــــاشیرین ،تـــرقند مسرو
د رقیب پـــــه محبوسۍ بـــه هیڅ بند نه شم
زه محبوس یــــــم د خپل یار پـــــه زولنو
چې یې تـــــوري زلفي بیا پـــرمخ خپري کړي
عـــــاشقان سینه ســـــوزان په اند ښنو
رقیبان یې را تـــــه کښېنول پـــه خنګ کښې
اوس مي ولي پــــه تکــــړو[106] پــه سنګ رېزو
بــــــدبختي د رقیب داوه لــــــه اوله
چې یې ذات دده پیدا کــــــړلـــــه اورو
بیا یې وکــــړتکبر پـــــــه سجده کښې
پــه کارنــــــه شــــــوعبادت د ډېر کلو
رقیبان مي د ښـــــمنان د پاک ایــــمان دي
(ملا امیر محمده) ځــــغله پـــــه ګامو

[106] کټ مټ ولیکل سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

خال دي اینبی دئ په میان کنبي د ابرو
نن مجنون غوندي عذاب کړمه لیلو
ودربارته دي ملنګ پردوهه ناست یم
ولاړبه نه شم مګر دیدراکړې خیالو
منتظر دي د دیدن لکه بلبل یم
خوبه ګرزمه محرومه له کتو
یاره جوړه شکوفه په زمستان کړه
او که نه وي جان د ماغ مي کړه خوشبو
جدایي دیارترخه وصال شیرین ده
که یو ځله وصال کاندي نن پیرزو
عاشقان دي شهبازان دیارپه مینه
سرګردان دي پرزمین پرلویو غرو
ربه روی ستاددوستانومي دروړی
عاشقان کړه منورپه انوارو
ستاد عفو مقام پټ له هره چاده
(ملا امیره)عفوغواړه په زارو[107]

***

زماپه زړه یاردعشق اورولګاوو[108]
بیایې روح راخخه یووړ غم یې نورولګاوو
خوشحالي دزندګۍ راپوري غم شوه
غم یې درونده ده هجران زورپرماپورولګاوو
دنفس باغ مي ستادعشق په اورایره شو

---

[107] په مقطع کي لږ څه تصرف سوی دئ. په اصل کي داسي وه:
ستادعفومقام پټ له هره چاده زمادلبره
ملاامیره عفوغواړه په ځړاوپه زارو
[108] شاعر (ولګاوو) دخپلي لهجې سره سم کښلی دئ او سنی لیکدود یې (ولګاوه) دئ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

یک بینی یکجهتی بیا پر مـــــــازروو لګاوو
مجوف زړګی مي ډک پـــــــــه سل فکرو و
د توحید په نور شو ډک عجب یې شـــورو لګاوو
رقیبان حیران ولاړ زمـــــــاو حـــــــــــال ته
د توحید نـــــــــور مي پیره په رقیب اورو لګاوو
د معشوق پـــــــه طلب ستړي عـــــاشقان ده
(ملا امیر) مي په طلب ســـرپخپل ګورو لګاوو

***

راشئ مـــــــــومنانو د خپل رب ثنا ګویي کوو
محکمه پرخپل دین شوو باد شاه ته دوعا ګویي کوو
راغــلي اروسان دي دوی وموږ وته حیـــران دي[109]
غیرت د دین به وکــــړو موږ به هم پهلواني کوو
حیات دي زموږ باد شـاه وي کل اسباب برابروینم
قتل به کفار کړو مــوږ پردوی شمشیربازي کوو
پرخلافت د چــاریار دي محکم زموږ باد شاه وي
مغلوب دي کافران شي چي پردوی موږ غالبي کوو
بد بخته کافـــــــــران دي نا امیده له قرآن دي
فتح به خدای راکـــــړي د قرآن موږ پیروي کوو
انګریز که اروسان دي زمـوږ جنګ څخه ترسان دي
مومنان تول شیران دي اوس پردوی به چابکي کوو
ترســــــــان مي اروسان دي دلاوره مومنان دي
غــازیان منتظران دي موږ دوی ته کارسازي کوو

[109] دامیر حبیب الله خان په وخت کي افغانستان ته دروسانو دراتګ خبره له تاریخي مدارکو سره سمه نه خېژي. د شاعر مراد به یا په سیمه کي د بلشویکي نفوذ د خپرېدو خطروي اودی به یې د روس د تجاوز په نامه تعبیروي او یا به نو پر درقد باندي د روسانو پوځي تېري ته اشاره وي. دغه واقعه د غازي امان الله خان د پاچهی په اووم کال پېښه سوې ده (۲۷ قوس ۱۳۰۴ ش) او په دې ډول نو تر دغه کاله پوري د شاعر ژوند هم یقیني کېدلای سي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــفارکه هرخوړ پردي د دین عقل یې هېردئ
بې جنګه بې نـه پرېږدود خپل دین موږغاوري کوو
قـــــاتلان که مقتولان شو که پاته پرمیدان شو
سودمنده مومنان دي (ملاامیره) موعظې کوو

***

تـــــــریوسف ډېرښایسته زمـــــــوږپیغمبرو
ستاره ورته عـــــاجــــــزشمس وقـــــــمرو
غلبه دنــــــــوریې تېره تــــــــهـــــــرچاوه
په خــــــــوبانوکښې خرګندلکه زیږلـــــمرو
دوحدت له باغـــــــــــه درخته راښکاره شوه
نه یې مــــــــــثل پــــــــرزمین لکه ښېترو
دکـــــــمال پـــــــــــه مېوه پره دغه درخته
مــــــــومنانومې نوش کـــــــړئ ښه ثمرو
شاکـــــــــران ددې مېوې بـــــه سربلندوي
تورزاغـــــــــان له دې مېوې خخه کـــورکرو
مومنان دي خدای غـــافل په دین کښې نه کړي
غــــــــافلان لــــــــه خپله دینه ګاووخـــرو
دطاعـــــــت بارچې باباآدم پـــــــه شـــاکړ
مــــــــومنان بې[110] قبلـــــوي بارد پـــدرو
مـــــــــــومني ده نیکنامي دعــــــــقباګټه
مـــــــومنانوتېنګه کــــــــــړه که مې ضررو
دنبي پـــــــــــردین ثابت شــــــــه (ملاامیره)
سپی رقیب ثابته نه شـــــــــولـــــــوی خطرو

***

ته آئینه دشـــــــــــــــرع نســـه[111] وخپل مخ تـــه[112]

---

[110] بې = به یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاعیبونه بــه ښکاره شي ته نیکبخته که بدبخته
ښـــــــــه طاعت وبندګي دپاک الله کــــــړه
له ریا څخه ځــــــــــان ســـاته ،نفس بدبخته
ســـــــــره اورونه دي پـــــــه لاس ددښمنانو
ستاطاعت وســــــــرومال سوځي یک لخته
ستاپه ښهرکښي ښه کـــــوته په دولت[113] ډکـــه
بیغـــــــــم نه شي دښمن ستاده په زړه سخته
که ولاړپـــــــرخپل کـــــــوته وي ترسهاره
اوس بادشاه یې ګــــویاناست یې پرخپل تخته
دتــــــــقوا تېغ پـــــــه لاس ونیسه محکمه
درایله به کي[114] دښمـــن ســــــــتاتخت وبخته
سرګـــــــــــــردانه له خپل نفسه ډېرعالم ده
(ملاامیره) جـــهادي شه مې پرېږده ګرم ویخ ته

***

ددنیاکه جستجــــــــوی پرداجـــــهان کــه[115]
که خدای هېروي آخـــــــــــرت لره تاوان که
پـــــــــرجــــــهان باندي ژړادیارلـــه حبه
داژړادمحبت دخـــــــــــــدای دوستان که
چي دعشق په تېغ یې غـــــوځ دزړګي سرشي
دفراق په اوښکوتــــــــرځـــــان وګرېوان که
دصادق عـــــــــاشق ژړاده پخپل ځان کښي
که مخلــــوق ته شي ظاهـــــردځان نقصان که

---

111 نسه = نیسه

112 داغزل په اصل کي د(ت) په ردیف کي. ماد(ه) ردیف ته رانقل کړه.

113 دولت دلته ددنیاپه معنا راغلی دئ.

114 کي = کړي

115 که = کا

(c) ketabton.com: The Digital Library

دین دنیا ســـــره ضدین(دي) هیڅ شک نشته
په یوه ځـــــــای اوراوبـــــه کله مکان که
دادنیاکه پخپل فکــــــــرګلستان کــــړي
عاقبت به یې خــــــراب دمـــــرګ خزان که
منزه دئ عشق دنفس له خــــــــوی خصلته
دامشکل ده چي دیده څــــوک بې چشمان که
جاهـــــــلانـــــوپه دنیادین بدل کـــــړی
ددنیاهــــــــبربده نــــــه که دین نسیان که
که دانایې پــــــــرخپل سرنیسه لاســــونه
وجاهـــــــل ته نصیحت ډېرعــــــالمان که
ناصحــــــــان که نصیحت ددین بیان کـــــړي
(ملاامیر) بــــــــــه یې قبول پردل وجان که

***

محبت دخــــــــــدای دوستان بې خدای نه که
په یوه زړه کښي بـــــــه دوه محبت ځای نه که
په ظاهـــــــــــروي له عــــــالم باطن له حقه
مشاهــــــــده یې له خـــــــدایه بل رای نه که
چي توانګـــــــــردقناعت په خــــــزانه شي
هیڅ ګـــــذربه دغنیانو په ســــــــرای نه که
احتیاجي بې خــــــــپله ربه دبل نــــــــه که
روح وجـــــــــــان به بې له خدایه فدای نه که
عـــــــــاشقان دي طالبان دیاردوصـــــل
که واصل شي ومعشوق تــــــــه وای وای نه که
په کـــــــــوڅه کښي دمعشوق حیران ولاړوي
خوښ خــــرم وي په حیرت کښي هم تلای نه که
حال وقــــــــــال دي موافق شه (ملاامیره)

(c) ketabton.com: The Digital Library

سالکان دي خــــدای خودبين خودنمای نه که

***

جـــــــام دمی پیاپی نوش کړه ما په ذوقونه
زړه مي سوری لکه نی پــــــــه نغمواوازونه
یارزمـــــــابي وفا پـــــــه جفادئ عـالمه
نقصان کل زمــــــاخپل دګـــــــناه دریابونه
یارمي ګل زه بلبل پـــــــه ژړاپسي مـــــرمه
دبلبل سینه تل تـــــــرختلي خـــــــارونه
دلبري دلــــــــجويي رهبري دي غــــــواړمه
که ماخلاص په اخلاص کـــــړي دغم له بارونه
مــــــاغریب کـــــــړه بعيدله شیطانه شدید
بدلــــــــوي سودايي پــــــــه دنیاجنتونه
مامرید کــــــــــړه قـــــریب دګلشن عندلیب
ستاحبیب ســـــــتامجیب پرښندم سرمالونه
ښه جلال ښه جـــــــمال شین دي خال ده صنمه
پـــــه ظهوردي خــــــــراب دکفارو ملکونه
ستانظرشـــــــــوخنجرپـــــه مجروح مي ځګر
سپین دي غـــــــاښ وانوارپه روښان اسمانونه
ستاصــــــــــديق ستارفیق ترهــــــــمه وشفيق
یارغـــــــاردســـــــرداردهجرت په مزلونه
پټولـــــــــو خــــــوبان افضلین مي جانــــان[116]
بهـــــــتري مهـــــــتري پــــه آیات حدیثونه
ستاابلـــــــــق ترفـــــــــرق وتېرشوی مطلق
نازبردار ، رازکـــــــــــــردارترجمله حجابونه

---

[116] دانیم بیتی په لږتصرف رانقل سوی دئ. په اصل کي داسي و :
پټولوخوبان پرماګران افضلین مي جانان

(c) ketabton.com: The Digital Library

دابیان شــــــوعیان د(امیر) پــــــه زبان
خـــــــوش لسان درفشان دجـانان صفتونه

***

دعشق اورمي پـــــرزړګي وکـــړه پوښتنه
زمـــــاپرحال په چابکي وکــــړه پوښتنه
شپېړداغـــــونه عشق راکــړي پرسینه دي
دازخــــــمونه دمـــــرګي وکړه پوښتنه
ورنځـــــــورتـــــه که دوادديدن ورکــړې
زمـــــادواده پرهېزي وکـــــــړه پوښتنه
بیکاره غــــــلام دیاریــــــــــم ورته ژاړم
نن دغــــــلام پربېکاري وکــــــړه پوښتنه
هیڅ حاجت زمـــــــــاپه کاروخدمت نشته
زماژړایارخـــــوښوي وکــــــړه پوښتنه
درقیب دلاسه ډېرپـــــــه زړه غـــــمجن یم
نن زمــــــاپرغمګیني وکــــــړه پوښتنه
عشق جــــــهازشوګډ يې کړم په محبت کښې
ته مــــــهربان شه پرغرقي وکــــړه پوښتنه
(ملاامیر) پـــــه سپینه ږیره تل ژړاکـــــړي
راشه زمــــــاپرغریبي وکــــــړه پوښتنه

***

الماسي خنجرپـــــــه لاس زمـــــاددلبرده
عــــــاشقان پـــــه قتلــوي دايې هنرده
چي په برخه يې خــــــــواري دسوزګدازشي
خــــــودبه ژاړي چي زخمي يې دزړه ســـرده
هــــــغه ځوک چي وي ببغم دیارله فکـــره
ســــــــړی نه ده پـــــــه مثال دګاوخـــرده

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محبت پـــــه اوریې ســــــوی پـــه کلونو
چي وصــــــــال را بانــدي راغی نن اختر ده
غـــــلامي مي په اخـــــلاص د کامل وکړه
اوس ماذون شوم د کامـــــــل هسي نظر ده
و خــــادم ته د مـــــخدوم فیض رسېږي
هیڅ شک نشته د رســـــــول د خولې خبر ده
عـــــاشقان (یې) و دیدن ته هــــوسېږي
ځني پا تـــــــه نام وننګ و ســـيم وزر ده
صادقان د یار پـــــــه مینه هـــغه ځوک دي
چي پـــــه لاس (یې) همېشه د عشق دفتر ده
عـــــامـــــلان د شریعت مي فایضین دي
پاک الله ځني راضي هـــــــــــم پيغمبر ده
عـــــاشقان تر سرو مــــال و یار ته تېر دي
چي لیدلی یې جانـــــــان پـــه خپل بصر ده
د یار مینی تور کــــــودی کړم په جهان کښي
خاکساري مي جـــــــوړه کړې پر خپل سر ده
ګـــمنامي لـــــــو یه رتبه ده (ملا امیــره)[117]
اختلاط د زمـــــــاني ډېر شـــــــور و شر ده

***

که وصال د اشنای غــــــــواړې روځ د غه ده
بیا څه نه شي د مـــــــــــرګي سخته ناره ده
نن دي وارده چي راکب پـــــــر خپل مرکب یې
له مـــــــــرکبه که شیوه شوې توره شپه ده
په تیاره کښي ځــــــوک رسېږي و مقصود ته ؟
لــــوی مثال د ځ نیکي و اخله لار ښکاره ده

---

[117] اصل: ګمنامي لویه رتبه ده ملا امیره فقیره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــــمبختان مي غـــــــــافلان د یارله ذکره
لـــــــــــغزیده وي وخپل نفس تـه مسخره ده
پــــــــــرهــــــــــمت دزاهــــــــدانوآفرین شه
نفس شیطان يې پــــــــه عــذاب بنه تماشه ده
پیروي دپاک قــــــــرآن مــــــــو په نصیب کړې
چي همېش زموږ په خـــــــــوله ورد وظیفه ده
په نصیب مــــــــــو شفاعت دپاک رسول کړې
پاک سبحان بې کي[118] خـــوشحال کـړې وعده ده
له دي خپلي بـــــــــــدبختۍ څخه په عذاب یم
ګیله نشته پرهـــــــــرچــــــــامي توره شپه ده
هــــــــرعــــــــاشق شیرین ګفتن شیرین زبانه
(ملاامیر) مي درپاشي ډکــــې[119] ســـــــــینه ده

***

هغه څوک چي صادقـــــــــان وي ستاپه مینه
محبت بــــې[120] هـــــمېشه پــــــرخپل یار وینه
اول حــــــــــال دسالک دادئ اې دروېــــــشه
چي پــــــــــه حب کي دخپل شیخ به فناه شینه
حقیقت دحب يې هلته ظـــــــــاهـــــــــــــــــرېږي
چي دپاک رســــــــــول په شــــرعه عمل وینه
دویم حـــــــــــال دصادق داده په محبت کښي
چي دپاک نبي پــــــــــه حب کښي فـــــــناوینه
دریم حــــــــــال فنافی الله بـــــــــــولي طالبه
بې له یاره مــــــــــاســـــــــــــواکل ترک وهینه

118 بې کي = به يې کړي
119 ډکي = ډکه يې
120 بې = به يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه عشق نه دئ بل ځـــــــــه دئ دروغ وايي
چي خالي به له دي دروحبو ځــــــــوک وينه
هـــــــــرچي لار د شــريعت يې وي پرې ايښي
رهـــــــــبر دده شيطان اورتـــي[121] ځکـــــوينه
که باوردي پـــــــه آيات و حـــــديث کېږي
ملحدي پـــــــه طــــــريقت کښي ډېره وينه
هـــــــغه څوک چي مستقيم پـرشريعت شوه
پــــــــه سپين مـــــــخ به آخرت لـــره ورځينه
خـــــــدايه عشق مي برابرپرشـــــريعت کړې
چي مـــــــــقام د مـــــوحدۍ مي روزي شينه
(ملا امير) غــــــــريب صادق کړې ستا په مينه
امان راکــــــــــــړې په توحيد کښي له لعينه

***

ستا د هجران په اورو ســــوی ارامي غواړمــــه[122]
زړه مي زخمي دا ستاله لاســــه دوايي غواړمه
دوامي وصل د جانـــــــــان ګنج نوري غواړمه
زه خوار مسکين يـم بې تسکين زه دلجويي غواړمه
ستا د محبت پـــــه درياب غرق صدف دري غواړمه
زه غواص تېر(يم) تــرخپل سر اجرت قوي غواړمه
له دواړو کـــــــــــونويم ببغم روشندلي غواړمه
له پخته ګانـو مي حساب کړې ګمنامي غواړمه
سيروسلـــــوک راباندي تېر شو مقبولي غواړمه
نفس و شيطان مي دښمنان ستا مـــهرباني غواړمه
زمـــــــا مشرب د نقشبند پير مجددي غواړمه

---

[121] اورتي = اورته يې
[122] دي غزل ته پر سر کښلي دي: مناجات فقير ملا امير محمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاچندبه ســـــــــوزیمه نورمحمدي غوارمه
درعشق تـــوسوختیم دروصلت رهنمایي غوارمه
عــمرم عبث گذشت درطاعت عمرثاني غوارمه
پیرمي اولاددعـــــــمریارپیرقریشي غوارمه
(ملاامیر)خوارېږ دامنګیرزي[123] غـــلامي غوارمه

***

په خــــــوبانــــوکښي کلانه راشه راشه
زمـــــــادزړه محبه ګـــــــرانه راشه راشه
پیروي دي قبلـــــــوم پــــــردووچشمانو
ته يې نورزمـــــــــــادچشمانه راشه راشه
زمادپیرنـــــــــوربه رهبرشي ستا ترنوره
ستانوربه شي رهبره تــرسبحانه راشـــه[124]
(دا)ستانــــــورده وسیله زمـــاووصال ته
تـــــــه همېش پـــــــرخپل رب ګرانه راشه
مـــــــحبت دیارافضل تــــــردوه جــــهانه
ته يې زمـــــــادزړه ارمـــــــانه راشه راشه
په کامل صفت موصوف تــــــــرکل عالم يې
باطن نـــــــورظاهـــــــرانسانه راشه راشه
ستاامت هــــــمېشه فـــــــخرپه تاکاندي
تـــــه ســـــــرداريې دنبیانه راشه راشه
ډېردي قـــــــدرهـــم حرمت پرخپل خالق ده
کامـــــــــل میره دخــــــوبانه راشه راشه
کمینه امتي ســــــتایم پاک رســـــــوله
زه (امیرمحمد) ســــــتادغلامانه راشه راشه

---

[123] زي = زه يې
[124] دغه بیت درې څپې زیات دئ. (هوتک)

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

عشق ســــــرسري نه ده چي له سره دي بدرشي
محبت عـــارضي نه ده چي له زړه ځخه بدرشي
بيان دعشق کـــــــومه وسالک ته يې ښيمه
مشتق لــه عشقيه دئ چي پيچان[125] پربل شجرشي
عشقيه مي هــغه شی ده چي غالب شي پرګياه
ذات دګياه ورک شي عشقيه مي پـــراظهرشي
مثال دمومن داده که انصاف لــــــري منصفه
که عشق باندي غالب شي ترګياه (يې) حال بترشي
عشق ده په دوه قسمه ته يې زده کړه اې سالکه
يومي رحـــــماني بل شيطاني که دي باورشي
شيطاني هغه تـه وايي چي نقصان دشريعت وي
ناري تجلېويني پــــــه غلط مي ګاووخرشي
رحماني هــغه ته وايي چي پرشرع مستقيم وي
شـــــوارق به دانوارفيوضات باندي مطرشي
تميزددې دووګـــــران دئ دخطرځای يې دغه ده
سالـــــم به ترتېرېږي هغه څوک چي بختورشي
زه (ملاامير) فقيريم په بيتوکـــــــــړم بيانونه
محتاج زه دوعــــــايم که پرمادخدای نظرشي

***

بدبخته زمانه شـــــــوه له طاعته غافلان دي
ودين ته يې شاکــــــړې په دنياپسي روان دي
بيدارشئ مومنانـــــــــولوی سفرلرئ په مخه
نکيرمنکربه درشي ســوال جواب يې په ايمان دي
کامل که دي ايـــمان وهيڅ دي وبره خطرنشته

---

[125] عشق پيچان بوراز ګياه ده، چي پرنوروګلانوراتاوېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راووزه ونیکۍ تــه بدعمل دي دځان زیان دي
فهم وکه (اې) مـــــــومنه عاقبت دادنیا پاته
محصل دهــر چا مرګ دئ ځني پاته یتیمان دي
سپین زږه دي تورېږي ګنا هـــــونه دي ډېرېږي
صیقل (یې) اسم ذات ده شـریعت که پرراوړاندي
پنځه روځي ژوندون دئ عـــاقبت به روانېږو
ژاړه (ملا امیره) نــفس شیطان دي دښمنان دي

***

یوه درخته یې نهال کــــړه په قدرت کښـــي[126]
ثلورښاخ (یې) ورپیدا کـــــړه په زینت کښي
هر (یو) ښاخ له ګونا ګـــــون مېوې څخه پرده
زاغــان ځني محروم بلبلان ګډ په وصلت کښي
بلبلان چي همېشه پــــرګل مین ملامت نه دي
معطریې دل وجـــــــــان په حقیقت کښي
چي بلبل غـــــــوندي صادق په مینه نه شي
دامشکل ده چي به ګــــډ شي په جنت کښي
ســـــاکنان دهغي درختي هـــغه څوک دي
چي ترسروترمــــــال تېرشي په محبت کښي
مـــــــــثال ددرختي ذات دپاک حبیب ده
چاياران یې ثلـــــــورښاخه په قربت کښي
بلبلان مي عـــــاشقان دخدای دوستان دي
رب ورکړي خـــــــوشحالي په آخرت کښي
زاغان مي کافـــــــــــران منکرالحق دي
محرومي شــــــوله ورپېښه په خلقت کښي
پــــــه اول کښي مي ابیات مـــــغلق ویلي

---

[126] داغزل په اصل کي د (ښ) په ردیف کي وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په آخريې معنی ګــــــوره په وضحت[127] کښــــي
ربه ســـــرومال قـــــربان زمــــاترنبي کړي
(ملاامير)غريب غـــــلام تل په خدمت کښي
عـــــــاشقان ديارجـــــــفاپروفـــابولي
(ملاامير) فقيرمغموم ده پــــــه هجرت کښي

***

دخپل اشــــــــــناى ديدن له تلمه په تلوار...
زه خبرنـــــــه وم چي پـــــه مخه رقيبان راځي
ديارد غم ګــــــردوغبارزمـــــــاپرځان راځي
ديارله عشقه مي خــــوناب نن ترچشمان راځي
(را) ميسربه وصــــــــال نه شي بې ژړاعالمه
دفــــــراق اوښکي مي بهيږي پرګريوان راځي
دادنياکه هـــــمګي ګل وګلـــــــــزارشي
عـــــــاقبت به شي فنادمـــــرګ خزان راځي
څه دغم ژوندون يې زمـــــــــاپه قسمت راکړ
بې له ياره دعشق دودمي تـــــــــردهان راځي
زماپه اوښکــــــــــوهيڅ اثرپرجانان نه شي
زمــــــــاپرحـــال نن په ژړازمين اسمان راځي
سرګـــــــــردان وپايدوان پـــــــــردادنيايمه
ترک به نه کړم ستاطلب که هـــــرڅوزيان راځي
دجنت تــــــــرګلـــــــو زياتي تــــــماشه ده
چي مستغرق شـــــم ديارفيض لکه باران راځي
که وفانه کـــــــړي نن دژوندرمــــــــق باقي ده
اوکه نه وي (ملاامير) غــــــريب ګريان راځي

***

[127] وضحت = وضاحت ، څرګندتيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاجـــــــفاده همېشه مــــــــــاژړوي
رقيبان پـــــــه نصيحت مـــــــاخندوي
زه حيران يـــــــم چي ژړاكــــــړم كه خنداكړم
نه پـــــوهېږم چي یارزمــــــــا څه خوښوي
دجــــــرس له حــــــاله حال زمامعلوم شو
تــــــرخندازمــــــــاژړا يـــــــارقبلوي
دادنيادژړاځــــــــاى چي ببغــــــم نه شي
ستاژړالــــــــــره اجـــــرت ياردركـــوي
داجـــــــرت حساب مي خپلـــه زندګي ده
عـــــاقبت دصــــــــورت حجاب پاره كوي
دمحشرپــــــه روځ بــــه نيک وبدښکاره شي
داناپـــــــان مي نيک پـــــه بدنه بدلوي
آئينه دزړه صفاكـــــــړه له هــــــــــرزنګه
(ملااميره) خداى رحــــــــمان ده رحم كوي

***

عــــــاشقان دي بيماران پـــــه زړه زخمي
دديدن زكات غـــــــــواړي پـــه مسكيني
هيڅ حـــــــاجت يي ددنيا په چـــــاره نه وي
نه پـــــــــه كارېي وي جنت غـــلمان حوري
دخپل ياردیدن يي خـــــوښ تردوه جهان وي
قاسم كـــــــــړى ښــــــه قسمت دئ ازلي
دتوحيددباغ مي هــــــــرعـــــاشق بلبل ده
ودي باغ تـــــه بل مــــــــرغــه لارنه لري
دګلانـــــــــوسيل بي بـــــــــــهاره نشته
دديداررروځ لــــــــــوى بـــــهارده كاملي
په نصيب دي ښه ديداربه لـــــــــوى بهارشه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ملاامیره) جنت پرېږده د دیــــار شـــــه محبتي[128]

❉❉❉❉

❉❉

❉

❉

❉

❉

[128] تردې غزلي وروسته دنسخې په پای کي د (زمامقصود) رکاب راغلی دئ خونسخه پرهمدې ځای نیمګړې ده اوزه نه پوهېږم چي څوپاڼي به یې لوېدلي وي (م. هوتک) .

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library